

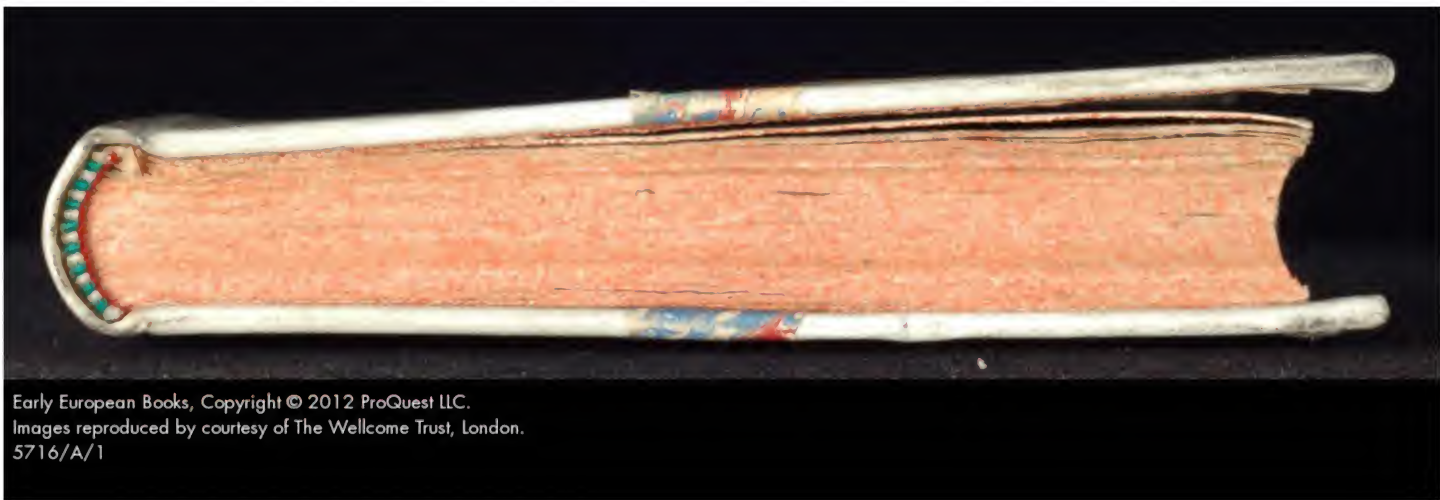

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

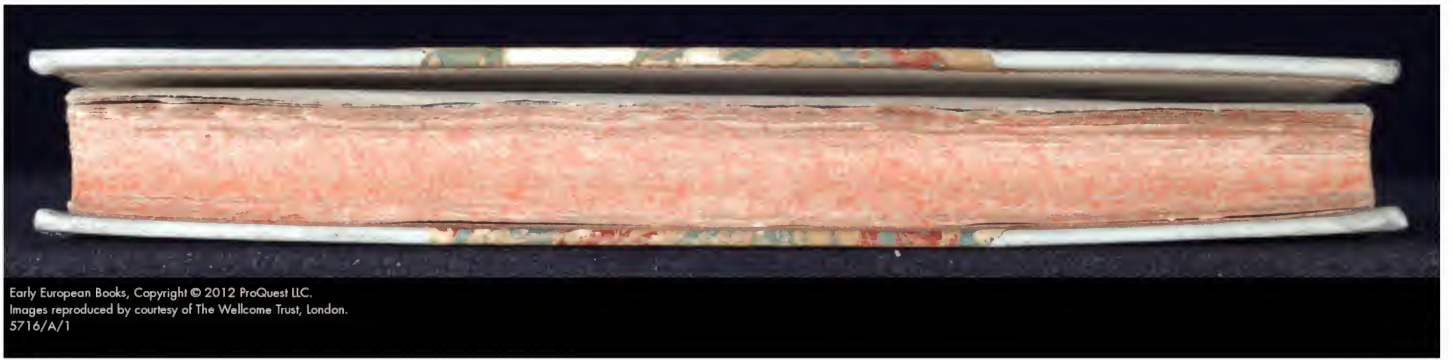

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

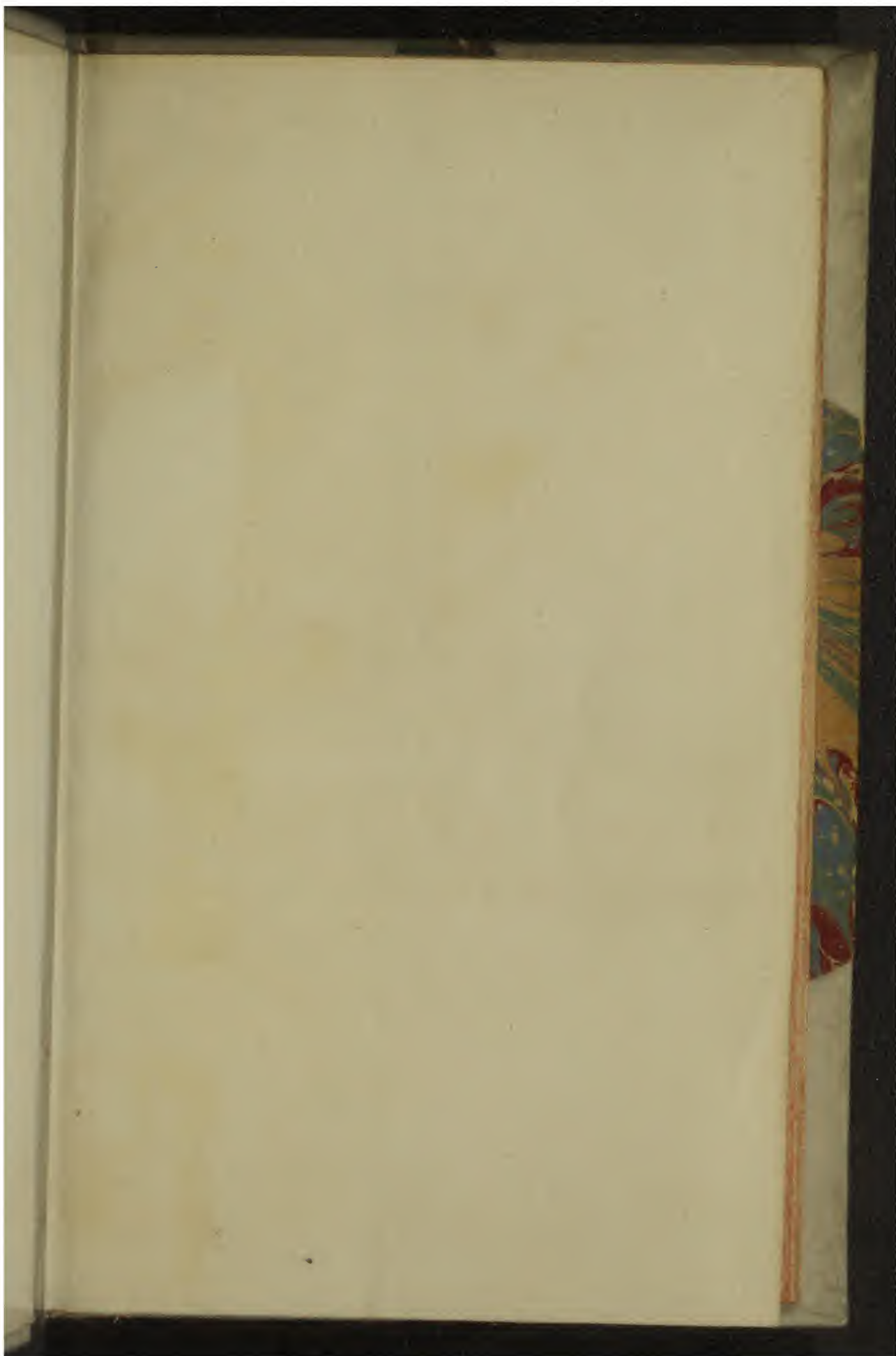
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

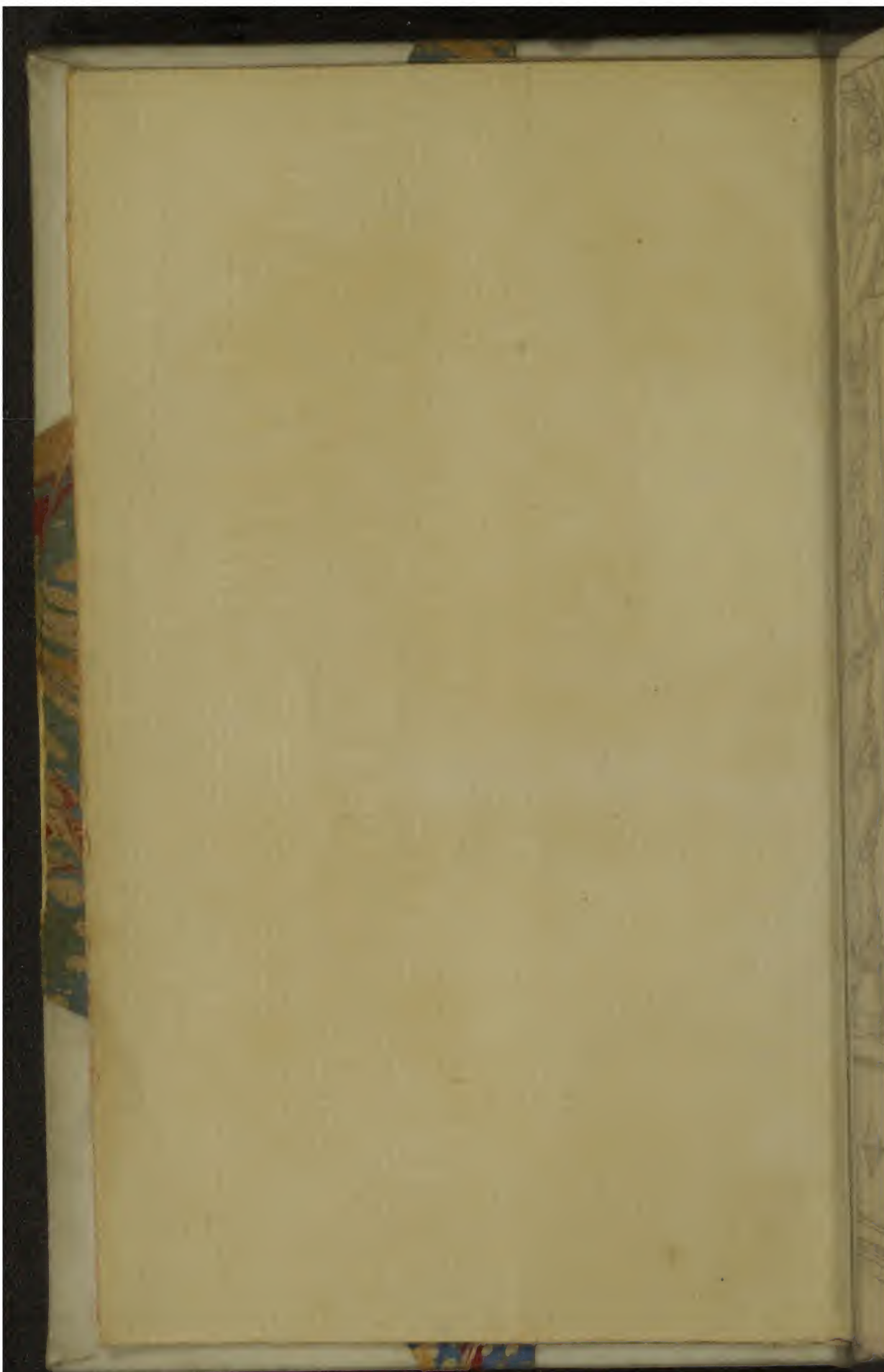
Cr. 11

5716 / A

N. VI

17/5

DOMA

ANGELI SALÆ
Vicentini Veneti Chymia-
tri ce eberrimi
CHRYSOLOGIA,
SEV
EXAMEN AURI
CHYMICUM

*In quo demonstratur, auro nec inesse
substantiam aliquam potabilem: nec
illud arte spagyrica transmutari
posse in substantiam aquosam, oleo-
sam vel salinam; & quid propriè
intelligatur per aurum potabile.*

Adjecti sunt in fine ejusdem
APHORISMI CHYMIATRICI
recogniti
HAMBURGI, impensis Henr Carstens,
Anno M. DC. XXII

ILLVSTRISSIMO ET CEL-
SISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO

Dn. ERNESTO
Principi S.R. Im-
perii Comiti Holsatiæ, Scha-
vvenburgi & Sternebergæ
Domino in Gehmen.

Principi ac Domino suo clemen-
tissimo,
*Litterarum ac litteratorum mæcenatâ
summo*

Chrysologiam hanc
*submissè dedicat.
& offert*

ANGELUS SALA
Chymiater.

PRÆFATIO
ad Lectorem.

BEnivole Lector:
In meis nuper editis & nunc secundum emissis ac revisis Aphorismis Chymiaticis dilucidè exposui; quod nam unicum verum illud artis Chymiatricæ fundamentū sit, quisvè operationum eius verus scopus, & quo pacto, quibusvè conditionib. Medicinæ inserviat; adeò quidem, ut quivis Philochymiatèr, modò sanà sit mente præditus, non tantum
per

PRÆFATIO.

perfacile cognoscere possit, quousque facultas & vis huius artis se extendat, verumque à falso dignoscere ac discernere: sed etiam præterea haut paucos errores, & nibili opiniones, quas nonnulli Chymici circa substantialem separationem sive præparationem Metallorum, Markasitarum, Gemmarum, aliorumque tam mineralium, quam lapideorum corporum in medium attulerunt, & etiamnum hodiè plerique moderni Chymici adferunt, nullo negotio retegere & refellere norit. Quo magis igitur horum fundamentorum meorum veritas constabiliatur, maximè huic rei conveniens fore præsens Subjectum de Auro judicavi, eoque hunc Tractatus

A 3

tum

PRÆFATIO.

tum conscribendum sumsi. Nec
verò instituti mei aut Sententiæ
hoc loco est, de nobilitate &
præstantiâ, tum pulchritudine
Auri, quibus omnia alia corpora
terrestria antecellit, verbosius dis-
serere, considerando, tam sacram
Scripturam ipsam, quam sapien-
tes Philosophos universos hanc
prærogativam Auro passim tri-
buere; Nec item mihi proposi-
tum est, proponere distinctos
particulares processus, eorumq;
metacheiresin, quorum benefi-
cio Aurum in liquorem dissolvi-
tur, sublimatur, distillatur, alco-
holisatur, reverberatur, in flores,
& aliusmodi permultas & distin-
ctas formas redigitur, quo de ge-
nere magnus in Chymicorum li-
bris

PRÆFATIO.

bris est proventus : Sed tota intentio mea huc redit; ut quivis intelligens Medicus, quid Ars Chymica ex auro conficere queat, & per aurum potabile rectè veniat intellegendum, firmis & in naturâ solidè fundatis argumentis, perspicuis exemplis, & observationibus Chymiaticis demonstrē, & ob oculos collocem. Inprimis verò illud spectavi, ut sicuti in reliquis meis libris, ita & hic studiosis Chymiatricæ gratificarer & inservirem, reapse ostendens, quam sim publici promovendi, & fructum meorum in Chymia exantlatorum laborum proximo communicandi cupidus.

A 4

Re

PRÆFATIO.

Rerum periti & intelligentiæ sine dubio hæc à me in optimam partem suscipient. Quod si qui ex adverso, malitiâ & odio fervidi, tantoque audaciores, quanto rerum magis ignari, censoriam virgulam in ea, quorum fundamenta non assequuntur, sibi sumpserint: nihil tamen quidquam me commovebunt, quandoquidem veritati tandem necesse est cedat mendacium & falsitas: iusta Dei Nemesis, tandem talibus ad erubescentiam adigendis & confundendis. Vale: Dabantur Hamburgi, sub initio novi anni 1622.

Ad

Ad

Clarissimum & Experientissimum
VIRVM

Dn. ANGELUM
SALAM VICENTINUM
VENETUM, Chymiatrum
celeberrimum,

CHRTSOLOGIAM suam
edentem:

Epistolæ & Carmina Ami-
corum.

I.

S. P. Clarissime ac Excellentissime
Dn ANGELE, amice toto corde
mihi dilectissime:

Edditæ mihi sunt vestræ
litteræ desideratissimæ:
Hoc ingenuè fateor, a
A s mōrem

morem in vestram Excellentiam
meum talem & tantum
esse, ut ego eum nec verbis sa-
tis exprimere, nec ullo facto
metiri possim. Credo omnino
& devotè credo, à DEO Do-
mino nostro factum esse, ut e-
go V. Excell: videre, & cum
illa de rebus Chymicis Medicis
conversari potuerim. Hanc
verò conversationem nullæ um-
quam litteræ, nulla scripta po-
tuissem complere vehementiùs,
aut definire arctiùs. Ago itaq;
Deo opt: max: gratias pro hoc
beneficio: nec erit ullum tem-
pus, nullaque occasio, quæ me
abs te umquam divulsum, aut
aliter animatum habebit: Id
quod, ceu coram pollicitus sum
seriò, sic idem repeto pluribus,
& quidem verbis adamantinis,
nullo

nullo unquam flexu separabi-
libus. **** descriptionem ve-
neror valdè , & pro eo ago in-
gentes gratias. Utinam in meâ
potestate vicissim esset, quo ti-
bi gratificari possem. Ego cer-
tè nihil desiderari paterer : Sed
quia natura tua tam proba &
recta est, quæ protinus ex æquo
omnibus prodesse cupit , ego
certè gaudeo, hanc ipsam natu-
ram tuam mihi similiter inno-
tuisset, quam sartam & incolu-
mem ego mihi ad multos & per-
petuos annos opto , & optando
ingemino.

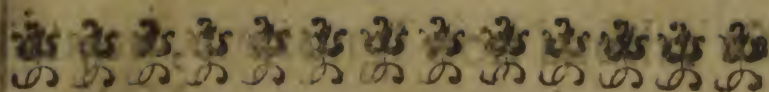
Cæterum cur Chrysologia tua
hic Marpurgi non impressa sit,
unicè moror. Subodorari autem
causã cogor, ex eo, quid illi qui-
bus commissum hoc negocium
erat, nihil minùs quàm Chrysolo-
gi

gierant. Ego verò per Deum
hortor te, imò fideliter hortor, ut
alicubi edendam cures: Non de-
spero etiam exinde multos Lapi-
dis sui offensionem perspecturos
& cognituros, quibus hactenus
volupè fuit, tam misere sumptu-
um jacturam facere in re nihili.
Abrumpo jam calamum & divi-
næ protectioni T. E. devotè cõ-
mendo: Cui quoque amicitiam
nostram spero optoq; per omnia
salutarem gratamque futuram:
Ego certè eandem exolculor &
ex corde veneror. T. E. vivat &
valeat Pancraticè in Domino,
Dabantur festinanti calamo, ut
vides, Marpurgi, Anno 1620.

T. Excell;

*Antiquâ fide & operâ
fidelis*

Johan Hartmannus D.

II.

Clarissimo & experientissimo

Chymiatro

DN. ANGELO SALÆ

PAULUS CROQUERUS

M. D. S.

Obscuræ & solertissimo-
rum ingeniorum irri-
tis conatibus, attritis
fortunis frustra tenta-
tarei quod fidem derogas, idque
quod à multis retro seculis, in
tata satagentium turba, uni aut
altri obtigisse infida sæpe poste-
riti fama prodidit, vanum ac
commentitium esse contendis: a-
pu omnes puto æquiores arbi-
træ prompta tibi & facilis est ve-
ni præsertim apud eos, qui in-
genium judiciumque tuum in
his

his talibus non ignorant, cuius
ope omnia quaecunque Vulca-
nus publicis usibus debet, facili
negotio ab eo vel impetras vel
extorques: & animi tui nobilita-
tem notam habent, qua proprias
etiam opiniones damnare, certis
& evidentibus rerum testimoniis
convictus non erubescis. Quo-
rum enim tam operosè veterne-
fissimi artificii acumine certetur,
de rebus, quarum veritas sola
sensuum fide sancitur. Cur diu a-
tercando me & te fatigas, si se-
sibus haud fallacibus talium arti-
tris momento fidem inungere
potes. Fac videam, quæ nisi i-
deantur, palpantur, temerè co-
duntur. At metuunt ne ale-
ctum simul vulgetur mysterium;
Itane his artificibus naturæ-
ri

gn-

guntur vestigia quam nisi A R S
pro duce habeat errat per auia?
Quid? non eius obuia & aspe-
ctabilia sunt opera, non cæca &
fallentia molimina? Quid est
quod magis eorum exercet in-
dustriam, quam ut innotescat
ille tritus naturæ & retrusissimus
tramos quo illa graditur ad re-
rum miracula? Quare si ratioci-
nando arguti experiundo vani
deprehendantur hî naturæ my-
stæ, contenti sint acuminis lau-
de, quam illis ultro concedis, mo-
do te non illi plus quam experi-
entiæ credere velint.

Tu vero Clarissime S A-
L A magna laude dignus
qui tot annorum pyrotechnia
toti prope Europæ notus lectissi-
mis

mis ingenii tui foetibus celebri-
cum [si quispiam alius] creduntat
mortalium illudere, blanda spe hi-
antes ducere, ac inde unctius ca-
put referre posses: candorem
tuum publicis emolumentis im-
pendis, irritisque laboribus tuis
aliorum studia ab amabili hac
insania detorques, impostorum
fucos & speciosè confarcinatos
dolos commonstras: ad quorum
temeritatem confutandam, vel
unicum id suffecerit quod ple-
rumque hominum mendicabu-
la, ipsi egentissimi, decoctores,
patrimoniis naufragi, nescio quæ
opum portenta aliis promittant.
Frequens hoc seculo scelus, quod
non impunitate solum, sed favore
& patricinio credulorum in dies
gliscit: & quamvis non sit tam
iucundum vindicari, quam mi-
serum

erum decipi ; quot tamen exi-
tis sunt qui suo exitio favent ,
veteratorum artes , quibus pes-
sum eunt , exosculantur & suspi-
ciunt. Sic periisse juvat. Quan-
to præstaret hos sumptus , labo-
res , ærumnas , in scrutandis
quas natura in mineralibus , me-
tallis , lapidibus , & cæteris abdi-
dit , ac in publica commoda eru-
endis viribus , consumi : in quo
quidem glorioso & utili instituto ,
nunquam cessare industriam tu-
am , ego testari possum , qui insig-
ni tuo favore in intima artis tuæ
adyta admissus , eum fructum ce-
pi , quem tot annorum peregrina-
tione , magnis sumptibus , apud a-
lios frustra quæsiui : Quo nomine
quantum Illustrissimo ac Celsis-
simo Domino , Dn. C H R I-
B S T O-

STOPHORO Duci in Zbaras &c.
hero meo clementissimo debe-
am malo id perpetuis subiectis-
simi, animi officiis imposterum
testari, quam iam pluribus verbis
profiteri: cuius tu altum & sub-
limem animum admiratus, stu-
pendis in tanta fortuna naturæ
& industriæ dotibus captus, mi-
hi qui ipsius procurandæ valetu-
dini admotus sum, omnia quæ-
cunq; tibi diuturnus rerum u-
sus patefecit, communicaturum
te bona fide recepisti. Quod
plenissimè præstitisse te hoc meo
Chyrographo consigno. Pro
quo ingenti beneficio vivam &
moriar tibi obnoxius & vectiga-
lis, & si quā dabitur testari tibi
grati animi affectum agnosces
hominem

hominem probum & officiis in-
victum, Deus probos tuos &
liberales conatus, cœlesti sua
ope sublevet, tibi que vitam
longam omnibus arumnis ex-
emptam impertiat, denique
vota tua clementer sanciat. Vale
amicissime S A L A & amore me-
cum certa.

B 2

III.

III.

ANGELE, scrutator Naturæ,
SALA, profunde,
Quo circumfusus cive trium-
phat aquis

Vrbs Regina maris : Genetrix VI-
CENTIA gaudet:

O mihi cum magnis suspiciende viris!
Quicquid communem contra, & senten-
tiam a vitam,

Posse negas fieri, quæ voluere Sophi,
(Quanquam opus & labor est res anti-
quare priorum,

Inventusq; recens conciliare fidem!)
Quicquid id est, quodcunq; negas, age
detege mundo;

Pro Corvo fiet grata columba redux,
Tempora decerpit tibi quæ præcinget o-
livâ,

Vi Medica princeps sis, & in arte sacrâ.

RAPHAEL JCONIUS,
cognomento Eglinus, Helveto-
Tigurinus S. Theologiæ D. &
Professor in alma Universitate
Mauritianâ Marpurgi ordin.

Εὐφραδίας ἑρέκας προσφόνει.
Spagyri.

IV.

Pagyricos latè flores, &
serta legentem
ALCHIMIA æthereâ vide-
rat arce SALAM,
Hactenus alta meus donat mihi
munera Phoenix,
Quæ sapiant famam posterita-
tis ait:
Thebani quondam vidi mysteria
Succi
Et VOMITUS gratâ mente
TRIUMPHUS erat:
Et TRIPLEX nuper complevit
BEZOAR, & quod
Occiduis, & quod orbis Eous
habet:
Coetera quid memorem, æternæ
quæ tradita luci
Cuncta mei Mystæ Bibliotheca
capit.

B 3

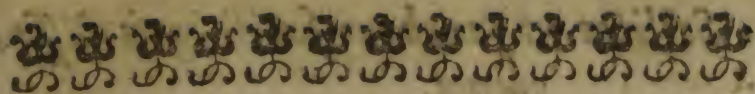
Ecce

Ecce novas AURI Exuvias; quò
lumine terras
Nunc Sol Sala meus irradiare
parat:
Efficiam certè, hoc etiam promi-
sit Apollo,
Et Musæ votis accinuere meis:
Quantum omnis mea materies
superatur ab AURO,
Tantum hic exsuperet coetera
scripta liber.

Ponebat in amicia tessera

EVVALDVS SCREEVELIVS,
*ordinarius Reipublica Haghen-
sis Doctor Medicus.*

Abdita

V.

*Bdita natura largæ molimi-
na matris*

*Hactenus ingenij vis ope-
rosa tui*

*Scrutata, & varias vires patefecit, &
hausit*

*Omnia quæ veterum scripta dedere
Sophum.*

*Non tamen obscuro thesaurum condidit
in antro*

Sed promissæ genij docta reperta tui.

*Ignis amat lucem (quis enim celaverit
ignem?)*

Cuius tu vetitâ callidus ire viâ

*Occultas vires in apertam emittere lu-
cem*

*Gaudes, huc mentis te igneus ardor
agit;*

*Quamq̃ suo multi frondem optavere ca-
pillo,*

Æ Aptatur capiti pulchra corona tuo.

B 4

Scilicet

Scilicet ut tenebras facile ignis dissipa-
omnes,

Nominis elucet fama decusq; tui.
Artis opus magna magnos tibi fecit a-
micos;

Heroumq; tibi conciliatur amor:
Quid mirum? princeps qui principe
florebat in arte

Principibus si sit charus ab arte vi-
ris.

Forſitan Invidia ſtimulis pulſabere,
Scripta

Magnorum cecus carpere livor a-
mat:

Non tamen his tu plus præclare move-
beris HEROS,

Quam tumido rupes ſaxea pulſa
mari:

Ille ſibi conſtat, fluctus franguntur, ita
alto

Murmura tu vulgi deſpicias animo.

JOHANNES Westhoff D.
Medicus Hamburgensis.

VI.

VI.

Angelicos necdum cessas,
sine fine, volatus

Exercere tuīs, ANGELE
docte, libris

Num quæ pandis Laudana, quæ
Bezardica, & ultrà

Ingenii atq; animi sat docu-
menta tui?

Quæ de Vitriolo, Stibio quæq;
[eloquar?] adfers:

Numquam antè his oculis ta-
lia visa meis.

Et vanos Momi risus nihilomi-
nus audis:

SALA foris multum, nil Salis
intus habet.

Sic ego; sic Auctor: Si JovA
charismata donat,

Quid vetat his socios velle juva-
re bonos.

B 5

Num

Num melius pascunt sueto data
pabula septo,
Quam super occlusas accumu-
lata trabes?

Horrea plena manu sine distri-
bunte, gementem
An sinerent macrâ morte pe-
rire gregem?

Sic studio suppressa se habet Me-
dicina Magistri,
Usibus haut animo, quod va-
let, illa valet.

Prodeat assuescit, quod & est
atq; expedit ad quid,
Ars rarô præstat quid tumula-
ta boni.

Et spes occultâ nulla est, mihi
crede, medelâ
Spernere Lethæas posse Cha-
rontis aquas.

Nempe

Nempe hac Jynge trahor, quod
& Aurum profero in auram,
Candidiore manu, candidiore
fide,

Auri etenim hæc vis est ritè me-
dicata, quod atras
Ad tempus flectat, spe redeun-
te, Deas.

Si quid Momus habet, quod car-
pat, nil moror atqui

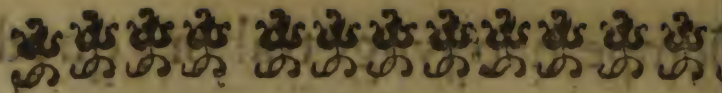
Fas est allatis ut meliora ferat.

Est ita, ita ô citius pergas, ita SA-
LA salire

Angelus ad superos & potes i-
re choros

D. ANDREAS TENTZELIUS
Greufs: Medicus
Schvvartzburgicus
aulicus.

VII.

VII.

SENARI.

*Quaecunq; Princeps Caus arte
Peonis*

*Olim sacratis edidit Mysterij
Quaecunq; alumnus Pergami volumin
Enucleavit fusiore postmodum;
Quaecunq; Chymica repperit Arabum
Manus,*

*Et qui caminis assidens, candentium
Tollit, reponit usq; carbonum strues;
Industrij omnes insita auri commoda,
Vires, medelas, apparatus promere,
En hac libelli paucula verè aurei
Chartâ explicavit, addiditq;, qua ha
ctenus*

*Ignota cunctis, auspiciati nominis
Cognominisq;, magnus ANGELVS
SALA,*

*Saclo huic renatum germen Aesculapij.
Abesto Livor, quaq; mentem obnubi-
lat*

Præ-

re iudicata tollitor sententia;
res licebit, cæteris quantum anteit
Aurum Metallis, tantum & usu & in-
geni
Lous repertis præminere hac omni-
bus.

Scribebat

CLEMENS OVERSCHYË

Doctor Medicus Haghæ-
Comitis, suoq; S A L Æ, in vete-
ris amicitia *τεκμήριον* hæc trans-
mittebat.

IIX.

Ecum quem relegas be-
nigne Lector,
Habes Chrysologon no-
vum libellum;
Qui nunc post nitidos suos so-
dales

In

In lucem egreditur favore S A
L Æ.

Hic quodcunque cohors vetu-
stiorum

Auri de medico notavit usu,
Qualecunque etiam recentiores
Conscripsere boni atque succu-
lenti,

Totum quicquid id est & univer-
sum,

Pagellis ferè continet duabus.
Quare qui modico cupis labore
Doctrinam tibi comparare fir-
mam

Aut cui forte nimis videtur in-
gens

Pandoræ liber, & tenebricosus,
Hunc tantum tibi compara li-
bellum,

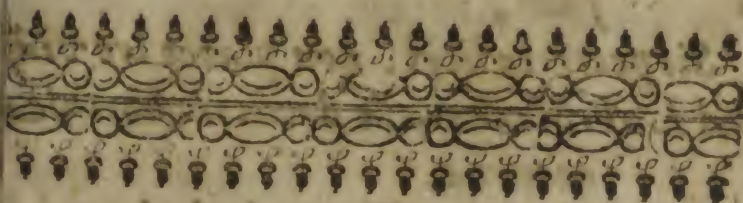
Impendes precii minus simul-
que

Quas

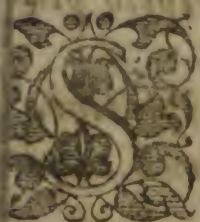
Quas veritas aliò frequentiores
ut planè vacuas habebis horas.

*In observantia & amicitia
signum scripsit*

LUDOVICUS COMBACH
M.D. & in aulâ Caf-
sellanâ Medicus.

IX.

*Ollicitè extrudunt sua Rha-
psodemata passim,
Scribendi vanum quos Ca-
coëthes habet:*

*Turtivis miseras chartas centonibus im-
plent,*

*Nominis ac fama prodiga turba
sua:*

Qua

*Quæ nunquam didicere docent ; incer-
taq; certis*

*Ridiculam pol dant, ut coëant, ope-
ram.*

*Tantus amor lucri, & laudum vesana
cupidos;*

*Tam candoris egent, tamq; pudore
vacant.*

*Odisti hos meritò fucos, vulgiq; pro-
fani,*

*Sit protrita licèt, non placet ire viâ,
SALA Machaonia decus immortale
caterva,*

*SALA idem Chymici gloria rara
chori:*

*Emendicatis nec eget tua scriptio plu-
mis,*

*Ornata ut proftet, sufficis ipse tibi.
Quinto jam lustro artifices struis impi-
ger ignes,*

*Natura cæcos excutis atq; sinus:
Intima perscrutans rerum penetralia,
dotes*

*Cymmerijs medicas protrahis é late-
bris.*

Causas

Causas morborum, & discrimina mente
sagaci

Erui, atq; acri iudicio trutinas:

Insuper exilaras miro medicamina
cultu,

Vix quod morosus nauseet ager ha-
bet:

Securas celeri ut decorans dulcedine cu-
ras,

Punctum in Apollineis omne feras
studiis:

Hinc licuit vitæ tibi sæpè extendere sta-
men,

Et vacuo iussus lintre redire Charon.
Hac locuples ratione tibi experientia
parta,

Arcanâ mentem cognitione beat.

Has animi dotes Rhodanus miratur &
Ister:

Sæpius & Rhenus sensit, & obstu-
puit.

Quaę tener resonas propero terit impe-
te rupes,

Quaę sacrum Bachi germen adul-
tus alit,

C

Quaę

Quaq̃ salum trifido senior iam murmu-
re pulsans

Vires auriferi ridet opesq̃ Tagi:

Fuldaq̃ collaudat placidus; celebratq̃
Visurgis;

Atq̃ iterum latis cornibus Albi
ovat:

Quin & Sarmaticis rescissus Vistula
campis,

Attonitus rapidas lentius urfit a-
quas.

Miror & ipse tua rara hæc molimina
dextræ,

Ingenij arcana prædico divitias;

Ast magis ingenuam in te exosculor.
ANGELE, mentem.

Pectoraq̃ albinâ candidiora nive;

Non arcana premis, claustrove recon-
dis ahenis,

Nec verbis velas invidus ambiguus;

Id tua scripta docent, claras in luminis
oras

Didita tam faustis hætenus auspiciis.

Vam veró aurificum damnosa anigmata
solvis,

Et solitâ retegis dexteritate dolos;

Extri-

extricans duplici Labyrinthi tædia
filo,

Chymicus experiens, & ratione va-
lens.

Perge Machaonias ornare fideliter ar-
tes,

Sollerter chymicos perge polire focos
ic porro Heroum paries tibi, S A L A,
favores:

Atque à Principibus munera larga
viris.

ic tibi crescet honos vivo, sic fulgida
cæli

Nomen ad astra tuum postera secla
vehent.

HERMANNUS Westhoff/
Lubec. Phil. & Med D.

X.

 Ngenij genijq; bonis cultissime
S A L A:

Quæ vires AVRO : quæve has
ratione modoq;

ruat Ars Chemica, atq; humanis usibus
aptet:

C 2

Edocet,

Edocet, & fraudes hominum, qui erroribus acti,

Ex Auro tentant frustra emulgere liquorem,

Detegit iste liber, quem nunc felicibus astris,

Inq; tuas laudes, bonaq; in communia profers.

Ne metue Invidiam: quod in hoc reprehendere possit,

Non habet Invidia: Aut, si fors tamen ausit ad uncas

Exserere heic unguis, fultus Ratione magistrâ,

Cui se non fallax sociam Experientia junget,

Disjicies vanos facto velut impete, bôbos
Adjertor Veri. Tuaq; hæc dignissima cedro

Scripta, suum genium capient, ceu nomen, ab AVRO,

Atq; in te vivent, veluti tu vivis in illis.

L. M. Q.

F. Antonius Gunther Billich

Utr: Med: Licent: & Medicus

Oldenburgic: ordin: qui hanc

Chrysologiam ex Italica lingua in latin. traduxit

LECTORI

LECTORI BENIVOLO.

S. Mirum tibi fortasse videbitur, Amice Lector, numerorum singularum paginarum rationem in Indice habitam, neglectam in ipso libello idq; propter nimiam Typographi festinationem. Qui difficultati ut obviam eatur utrum tibi ex duobus hisce placeat ipse despicias: aut enim eam pagellam quam Index designat, à prima incipiendo & ordine numerando quasitam invenies aut quod etiam in posterum profuit, tantum laboris sumes, & suum cuiq; columnæ numerum haud gravatim inscribes, quod in opusculo non maximo, ut vides, neq; valde difficile, & haud parum conducibile tibi erit. Vale.

INDEX IN CHRYSOLOGIAM.

A.

<i>Auri ens primum.</i>	17
<i>Auri perfectio à quibus causis</i>	27
<i>aur. in principia sua arte separari nequit</i>	30. 100
<i>aurum sive igne sive corrosivis quomodocunq; immutatum semper reductile est.</i>	56
<i>aur. magneticè actuatur à calore nostro</i>	81. 85
<i>auri calx reductilis fusilis.</i>	45. 47. 49. 49
<i>aurum calcinatum non est sincerum aur.</i>	49
<i>auri calcinati color, levitas sapor.</i>	48
<i>aurum nihil in se habet per se potabile</i>	31
<i>aurum potabile veterum quid sit</i>	88
<i>Irreductile est respectu caloris nostri.</i>	90
<i>non est universalis medicina</i>	98
<i>aurum in melleam consistentiã redactum nihil aliud est quam auri magisterium.</i>	65
C 3	auri

auri essentia sec. Fr. Ant. non est coloris aur.	6
aurum tincturâ caret qua arte educi possit.	6
auri elevatio per alembicum non adeo difficile chymico experto.	6
auri magisterium quodcumq; interdum nocere potest.	102
Attenuatio sive subtiliatio secundus chymiatricæ scopus.	3. 5.
Attenuatio pro pulveratione sumitur	50
C.	
Calcinatio propriè dicta.	37
impropriè dicta.	38
calcinatio auri impropria est.	43
quomodo fiat.	43
Chalybs à calore nostro magneticè actuari po- test.	79
Colores varij oriuntur ex unione volatiliū & fixorum.	70. 71
Colores omnes in hydrargyro conspiciuntur.	19
Corrosiva alia noxia, alia innoxia.	41. 93
CrySTALLI à calore nostro magneticè actuatur.	79
D.	
Destructio imperfectorum metallorum non nisi per ignem fieri potest.	E. 46
Exaltatio seu sublimatio tertius Chymiatricæ sco- pus.	F. 3. 6.
Forma metallica.	87
Franc. Antonius opinatur se posse aurum verè destruere.	54
Sibi contradicit	57
videtur esse homo callidus.	76

H.

<i>Hermetici 4 celeberrimi.</i>	97
<i>Hydrargyri omnes in se colores continet.</i>	19
<i>omnium metallorum principium est.</i>	19. 21
<i>in auro predominatur.</i>	21. 25
<i>4 qualitates primas præ reliquis corporibus manifestè exhibet.</i>	26
<i>interius vehementer calidus est.</i>	23

I.

<i>Ignis quivis corrosivo potentior est.</i>	46
--	----

L.

<i>Lapis Lazuli à calore nostro magneticè actua-</i> <i>tur.</i>	79
<i>Luna frigoris & humiditatis causa est.</i>	84

M.

<i>Magisterium auri</i>	65	<i>Plumbi.</i>	96
<i>Magnes à calore nostro magneticè actuat.</i>	79		
<i>Medicamenta quadam à calore nostro magneti-</i> <i>cè actuantur, ipsa non transmutata vel dige-</i> <i>sta.</i>	79		

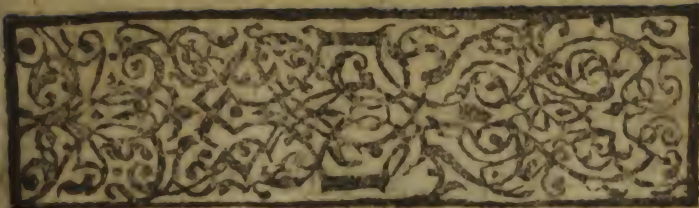
<i>Metalla non per corrosiva sed per ignem destrui</i> <i>possunt.</i>	46
---	----

P.

<i>Paracelsus Chymiatricorum princeps.</i>	2
<i>metallorum natura peritissimus.</i>	18
<i>Peripateticorum auctoritas adducitur.</i>	26
<i>Potabiles substantia aut per se tales, aut addita-</i> <i>menti merito.</i>	29
<i>Potabile in auro nihil,</i>	31
<i>Principia tria vegetabilium & animalium, pror-</i> <i>sus principis mineralium, & hac in illa nullo</i> <i>modo transmutabilia.</i>	7. 10.
<i>usq; 15, & 31.</i>	Re-

<i>Reductilitas & irreductilitas vel simpliciter,</i>	
<i>reſpectu caloris ventriculi noſtri dicuntur.</i>	
<i>Reductio magiſteriꝝ plumbi</i>	2
<i>Sal verus & corpus ſub ſalinâ formâ latens diff</i>	
<i>runt.</i>	
<i>Salis proprium vitrificabilitas.</i>	1
<i>Sales mineralium aquâ inſolubiles.</i>	1
<i>Separatio primus Chymiatricæ ſcopus.</i>	3 4
<i>Separationis exempla.</i>	3. 4
<i>Sol caloris & ſiccitatis cauſa.</i>	8
<i>Solutio, vel eſt integri ſolutio, vel contenta in in</i>	
<i>tegro ſubſtantia extractio.</i>	5
<i>Spagyrica ars quid ſit propriè.</i>	5
<i>cuius tres ſcopi.</i>	3. 4
<i>Subtilitatio ſive attenuatio ſcopus chymiatricæ ſe</i>	
<i>cundus.</i>	6
<i>Sublimatio quid.</i>	6
<i>tertius chymiatricæ ſcopus.</i>	3
<i>Symboliſmus Auri cum ſole.</i>	82. 83
<i>Terra mineralis vitrioli & aluminis.</i>	4
<i>Tinctura propriè dictæ criterion.</i>	75
<i>Tinctura interdum apparens, non vera eſt, cum</i>	
<i>menſtrum colore ſoluti tingitur.</i>	70
<i>Tinctura apparens auri.</i>	68.
<i>Plumbi.</i>	71
<i>Transſubſtantiatio arti Chymicæ impoſſibilis.</i>	7
<i>Vini ſpiritus ſpirituum acrium odores emendat.</i>	
CORRIGENDA.	61

Pag 8. lin. 3. lege abſurditate, p. 33. l. 12. lege
tincturam. p. 41. l. 10. lege fortium, p. 51 l ult. lege
ulterius p. 118. l. 17. lege auri. Reliqua cum
magis momenti non ſint, æquus Lector facile co
mendabit,

ANGELI SALÆ VICEN-
TINI VENETI CHY-
MIATRI,

CHRYSOLO- GIÆ

Sectio prima,

CAPUT I.

*De natura Artis Spagyricæ, deq; ejus
Potentiâ & Terminis, quibus omnes
in univ^{er}sum ejusdem operationes
circumscribuntur.*

QUum propositum nobis
sit hoc libro agere de ma-
teriâ, quæ ab evidenti exa-
mine & demonstratione Artis
spagyricæ tota propemodum
pendet: non equidem nullum
D ope-

operæ precium sumus facturi
si huius ipsius naturam initio
paullò altius à sua origine ar-
cessamus. Est enim hoc to-
tius operis quoddam quasi fun-
damentum futurum, quo pri-
mùm jacto in progressu deinceps
de quæstionibus contro-
versis iudicium faciliùs fieri po-
test; prorsus ut in aliis Disci-
plinis omnibus usu venire vi-
demus: in quibus, si quæ nasci-
tur controversia, eam ex cujus-
que disciplinæ principiis decidi
oportere, in confesso est apud o-
mnes.

Constat autem ex Paracel-
so Chymiatrorum facilè princì-
pe, quod Ars Spagyrica sit illa
Chymia pars, quæ pro subiecto
habet corpora naturalia Vege-
tabilium videlicet, Animalium,
ac

Mineralium : in quibus quic-
quid operatur, id ad utilem in-
Medicina finem tendit: quo sensu
quibusdam etiam Chymia sive
Chymia Medicinalis dicitur.

Multiplices illa habet ope-
randi modos, variasque enchei-
reses exercet, quæ tamen in uni-
versum omnes ad tres præcipuè
scopos collineant: nimirum I. ad
SEPARATIONEM. II. SUB-
ILIATIONEM, ac III. SUB-
IMATIONEM sive EXALTA-
TIONEM.

Ac primo quidem *Separare*,
est dividere, dispartiri & resolve-
re corpora in diversas substan-
tias ex quibus naturaliter sunt
composita. E. G. ex omnibus
Vegetabilibus & Animalibus,
Bitumine item, Asphalto,
Succino, Gummatibus, Resinis, &c.

D 2

Se-

separat artifex spagyris, Aquam
Oleum, Tincturas, Extracta, sal
cum volatiles, tum fixos: Ex Co
rallijs, Perlis, Matreperlarum, & a
liis consimilibus separat similiter
partem quandam aquosam, simul
& oleosam relictâ calce albâ & le
vi: Ex salibus reparat, Spiritus
Acidos & Solventes, relictâ par
te aliquâ illorum terrestri: Ex
Alumine ac Vitriolo similiter spi
ritus acidus protrahit, relictâ ter
râ utriusque minerali: Ita quo
que ex Sulphure spiritum fuligi
nosum salinum separat, qui per
haustam â circumfuso aëre humi
ditatem abit in liquorem acidum,
ardere nescium, minus propriè
Oleum sulphuris vocatum: Ex
Auripigmento, Antimonio, Mar
kasitis, Plumbo Stanno, Cupro,
Ferro; aliisque præterea corpo
ribus

bus Metallicis, quæ quidem
in igne consumi possunt, sepa-
rat substantias Mercuriales &
sulphureas in forma fuliginis
ve pulveris subtilissimi, aridi,
& sicci, relictis illorum cineribus
& salibus fixis, qui neque sapore
ræditi sunt, neque in aqua so-
lubiles.

11. *Subtiliare* sive *adtenuare* di-
citur ars spagyrica, quando dis-
solvit, dilatat, & discontinuat
soliditatem, compactionem, &
fixitatem corporum Metallico-
rum & Lapideorum, interventu
humoris cujusdam acidi & sol-
ventis, atque ita illa redigit in
formam magis subtilem & pene-
trabilem, pristinaeque multum
dissimilem: eamque vel liqui-
dam, vel salinam, quæ facilimè
dissolvatur ac diffusetur in quo-
D 3 cunq;

cunque liquore aquoso, non minus quam vel Saccharum, vel Sal; vel pulveream etiam. Possit quidem hac eadem operatio etiam Coniunctio dici, siquidem per eam volatile cum fixo, liquidum cum solido, & corporale cum spirituali coniungitur: Verum propriissime non nisi Sublimatio vocanda est.

III. Denique *Sublimare* arter dicimus, quando vel separata dictorum corporum, Substantias, vel corpora solida adtenuat, rectificat, & ad nobiliorem puritatis, subtilitatis, & perfectionis gradum elevat.

Ex quibus satis, opinor, apparet, quod omnia Medicamenta Chymica sint, aut Substantia separatae seu extractae ex supradictis corporibus; aut Magisteria, id est

Et corpora solida per forinsecus
cedens additamentum adte-
uata. Addimus & hoc, Artis vi
ffici non posse, ut una substan-
tia transmutetur in aliam, id est,
ut substantiæ Mercuriales aquo-
sæ, Sulphureæ oleosæ, & Salinæ
vera falsæ & solubiles Vegeta-
bilium & Animalium similes
fiant Substantiis Mercurialibus
& Sulphureis fuliginosis & ter-
restribus, salibusque insipidis &
insolubilibus Corporum Metal-
licorum: ac econversõ horum
substantiæ similes Vegetabilibus
& Animalibus, utque in unum
omnia conferam, non potest ars
reapse transubstantiare lapidem
in aquam: Ista enim metamor-
phosis miraculi loco sit futura,
non ab artis potestate pro-
fecta putanda. Et, si quis aliter

D 4 affir-

affirmet, nisi ab ignorantia
patrocinium petat, nihil pro
cto eum ab extrema surdita
defendere queat. Atque sic qu
dem quæ nam Artis spagyric
fundamenta sint, quæ bases, te
mini, pomæria, breviter declara
vimus: ex quibus de quæstion
bus in chymia controversis judi
cari debet, siue ex anatomian
alicujus corporis, siue ejusdem
subtiliationem concernant.

CAPUT II.

*De essentia, consistentia, & forma sub
stantiarum Metallicarum.*

QUamquam suprâ obiter
de forma & consistentia
substantiarum Metallicarum e
juscemodi mentionem injeci
mus, ut iis, qui artis & natu
ra me-

æ metallorum non penitus sint
ignari, potuerimus satisfacisse,
neque opus proin videatur, plu-
ra in hanc rem verba facere: Ni-
hilo tamen minus, quum res sit
maximi in Chymia momenti,
cujus exactissimam rationem
habere oporteat Chymiatrum,
qui cum ratione in artis operibus
versari velit; non possumus non
prolixiorē de ea tractationem
instituire,

Quod si ergo penitus in-
consistentiam ac formam sub-
stantiarum Metallicarum intuea-
mur, deprehendemus profecto,
non minus has à substantiis ve-
getabilium ac Animalium differ-
re, quam terram ab aqua. Huius
pronunciati veritas patebit, si eas
inter se contulerimus: facto abs
Mercurio siue parte rerum aquo-

D S

sa ini-

sa initio. Sumat quis e g. Argen-
tum vivum, quod ex sententi
Hermeticorum est Aqua Me-
tallica, & ipsius essentiam, for-
mam, • & consistentiam cum
Aqua cuiusvis Vegetabilis au-
Animalis comparet; Deum
immortalem quanta dissimili-
tudo, quanta inæqualitas ac di-
sparitas primo statim intuitu u-
trinque sese obferet! Aqua e-
nim Vegetabilium ac Anima-
lium deprehendetur levis, rara &
transparens: Argentum vivum,
è contrario solidissimum, den-
sissimum, gravissimum, & inita-
mensuræ ratione, decuplo ferè
aliis aquis ponderosius. Quod
qualitates porrò alias adtinet,
Argentum vivum non made-
facit digitos, nullam frigoris
ym aut congelationem expe-
ritur,

itur, neque temporis injuriâ &
longitudine corrumpitur aut
nucescit, quæ aliis aquis obtin-
gunt omnia.

Sic Sulphur Minerale Re-
sina illa sive Axungia terrestris,
cum Sulphuribus Vegetabilium
ac Animalium hoc ferè solum
commune habet, quod instar
rei oleosæ & pinguis, in igne
reapte comburatur: Cætera,
immane quantum differat à
Resinis, Axungiis, Oleis aut
Substantiis Sulphureis Vegeta-
bilium ac Animalium! Has e-
nim, quis non videt esse leves,
aque innatantes, unctuosas, si
tangantur, corruptioni deniq; &
situi obnoxias, quum Sulphur
Minerale contrario sese modo
habeat? Lapidis enim instar pon-
derosum est, & in aquam pro-
jectum

jectum derepentè fundum peti-
aridum & siccum , nec digito
imbuit , tantumque abest , ut
corruptioni subjaceat , ut non
se solummodo ipsum semper
sed & alias res, ut ligna, quam di-
utissima à corruptione fartas te-
ctas conservet. Differentia quin-
etiam horum ex eo efflorescit,
quod ex sulphure minerali ne-
queat Oleum sive liquor verè o-
leosus & pinguedinosus prole-
ctari, contra quam fit ex aliis re-
bus sulphureis. Hæ ipsæ etiam,
si comburātur, fuliginem quam-
dam nigram in altum emittunt,
quæ re collecta, instar subtilissimi
pulveris de carbonibus, denuò
conflagrare apta nata est : Sul-
phur vero minerale exustum fu-
liginem quamdam candidam,
eamque acerrimam, & nares im-
pense

ensè vellicantem ex sese effundit; quæ ipsa modo supra explicato in liquorem fathiscit, igni extremè contrarium.

Denique inter cineres corporum Metallicorum & Aliorum, non minor diversitas occurrit, eos inter sese accuratius conserenti. Si quis enim pro Exemplo accipiat cineres Antimonij, Markasitarũ, Plumbi, Stanni, &c. qui post cuiusque horam in igne vehementissimo anatomiã, & ablationem partium Mercurialium & Sulphurearum residui facti sunt: videbit liquidissimo, in quo hisce conveniat, cum Cineribus Vegetabilium & Animalium, vel nihil esse, vel nimis quã parum. Etenim Vegetabilium animaliumq; cineres sunt leves, & ex illis lixivium confit, per quod

quod Substantia falsa & in a
qua solubilis extrahitur. Ci-
neres vero metallici multo vi-
suntur ponderosiores ; Ac Sa-
les quidem hi suorum corpo-
rum sunt , non tantum per de-
finitionem Salis Paracelsicam ,
quæ illis ad amissum compe-
tit ; sed & per id , quod facili
negocio fundi, & in vitrum, ex-
perientiâ teste , duci queant,
quod ipsum Salis proprium es-
se in quarto , uti loquuntur,
modo , quivis per se facile in-
telligit : Interim tamen etiamsi
illi ipsi cineres Metallici vel per
integrum annum in aquâ ma-
cerarentur, ne atomus quidem
Salis verè falsi inde extrahe-
retur. Non sum nescius, repe-
riri , qui beneficio aceti destil-
lati aut alijs alterius liquoris,
acidi,

...idi, istiusmodi salem elice
...glorientur: Sed & hoc
...io, oppidō tum falli ipsos,
...m alios æquē fallere. Nec
...nim quod ipsi pro Sale ob-
...udunt, id reverā horum cor-
...orum sal est; Sed Spiritus
...olventium, qui cum parte ci-
...erum Metallicorum coalue-
...ant in istiusmodi massam sa-
...nam; Vulcano teste, qui Spi-
...tus coagulatos segregare rur-
...s potest à cineribus Metalli-
...s, sic ut hi ad solidam suam &
...aqua indissolubilem for-
...nam & consistentiam, spiriti-
...us destituti, redeant. Unde
...reviter colligere est, ut Me-
...alla in prima suā origine dubio
...rocul ex Substantiis elemen-
...aribus spirituosiss, & mollibus,
...dican-

dicantur procreata: minime tamen propterea statuendum est istas substantias tales, quales initio fuerint, deinceps perstitisse, sed accedenti longâ diutinaque digestionem, mixtione, & coctione à calore naturali subterraneo celebrata, aliam & priori longè dissimilem, consistentiam, dispositionem, & qualitatem, uti habemus. Et enus demonstravimus adquisivisse.

CAPUT III.

De substantiali compositione Auri, de causa compactionis eiusdem, ponderositatis, ac durabilitatis in igne.

DEmonstraturi, quo usque ad Aurum medico usui accommodandum Artis Spagyricæ potentia sese extendat, nolumus curiosè inquirere, qualis nam

am res Aurum in primo suo en-
de extiterit, & num materia mol-
s & spirituosa antè fuerit, quam
ad veram consistentiam metalli-
am devenerit. Istiusmodi enim
profundam, obscuram ac intrica-
am quæstionem, iis qui ob lapi-
lem Philosophorum folles no-
tes diesque motant, & metallo-
um transmutationi inhiant, re-
inquentes, id solum excutiemus,
n quonam tum compositio,
um excellentia auri consistat,
posteaquam jam à naturâ coctū
it & elaboratum, inque verum
visibile & tangibile metallum
formatum.

Statuendum ergo est, id quod
nemo etiam negare vel debet vel
potest, Aurum, quia metallum
sit, necessariò etiam tribus istis
substantiis metallicis communi-
E bus

bus ad cæterorum metallorum
compositionem concurrentibus,
constare. Substantias verò istas,
eo se modo habere, quem capi-
te præcedenti explicuimus. Nunc
ut res clarior & evidentior eva-
dat, visum fuit, adducere ali-
quot sententias Paracelsi, qui
veluti metallorum naturam, si
quisquam alius, fuit doctissi-
mus, ita totum hoc, quod de
compositione metallorum scitu
necessarium est, in suis scriptis
plenè planeque est persequutus.

Primò, quantum mercurii
sive argenti vivi in metallorum
omnium compositione concur-
sum attinet, de eo scribemus ver-
ba eius clarissima ex lib. 2. de ge-
neratione rerum : *Nec minus ve-*
rum est (inquit) quod mercurius vivus
mater

ater est omnium septem metallorum,
rectè mater metallorum vocari debet.
Nam veluti is in se habet omnes colores,
nos in igne de se videndos præbet: Ita
iam abscondita in se habet omnia me-
talla quæ & ipsa extra ignem de se non
præbet.

In coelo suo Philosophorum
regula primâ de mercurii na-
turâ & proprietate: Omnia
sunt in omnibus abscondita: Unus ex illis
omnibus est eorum absconditor & corpo-
re vas externum visibile & mobile.
Luxus omnes manifesti sunt in vase
hoc. Nam vas hoc corporeus est spi-
ritus. Quare omnes coagulationes & fi-
gurationes in ipso captivæ sunt & conclusæ,
cum fluxu adeptæ, circumdata & con-
prehensæ, &c.

In Thessalo 2. hoc est de
gradibus & compositionibus ca-
pitulo 10. Mercurius inter metalla
superius est, & corpus quoddam re-
ale substantialium in quatuor istis ele-
mentis. Ille ipse etiam singularem sibiq;

E 2

pro-

propriam in se naturam habet, frigidam
& calidam, & illa adimi ipsi nequit.
Et paulo post: Si jam ex illo genera-
tur metallum; videlicet ex mercurio
corporali, per transmutationem Archa
in ferrum sive plumbum, aurum, au-
argentum, tum simul cum hisce natur-
adsumit aliam novamque complexionem
sine perditione aut destructione comple-
xionis prioris: Et ita duæ naturæ erunt
in una substantiâ, ex solis viribus mer-
curij cum unione sulphuris & salis: Qua-
re ulterius plumbum loco mercurij esse
potest aut argentum aut aurum. &c.

In Scholiis in lib. de gra-
dib: & Composit: Medicam
Unumquodque Metallum est Mercurium
coagulatus.

Lib. 3. de Morbis Mineralib
cap. 2. Unumquodque coagulatum Me-
tallum in se habet naturam Mercurij
Sed quia coagulatum est, ideo ista vi-
numquam ibi est. Nam in mediâ gene-
ratione, & usque ad mediam genera-
tionem omnia metalla sunt Mercurius.
Et paulo inferius: Ideo notanda hi
es.

et differentia, si de Mercurio dici de-
bit, natura hac, quod non perfecte gene-
tur: Sed servat in se naturam et pro-
prietatem vivam et essentialem quam
liqua metalla mortua in se habent.

Tractatu primo de mineralib.
a etiam est metallica natura, qua neque
alio tractari potest neque fundi, et est
mineralis aqua metallorum: Veluti alias
qua subest rebus aliis, ita hac metallis.
et in eodem capite: Nam mirabilis
est natura multiplex est, nec parvo la-
bore investigabilis.

Hæc hæctenus de generali con-
cursu argenti vivi ad productio-
nem metallorum Paracelsus: De
iusdem porrò speciali in Auri
compositionem ingressu, notari
possunt, quæ sequuntur.

De cælo Philosophorum c. 3.
Septimum Metallum ex sex istis fluxum,
corporaliter est Aurum, et in se ipso ni-
hil aliud est quam purus ignis. Quod
vero ab extrâ pulcrum, flavum, visibile,
tangibile, ponderosum frigidum, et soli-

E 3 dam

dum corpus visitur & sentitur, causa e
quod coagulationem reliquorum sex me
tallorum in se habeat, quâ cum comp
etum & comprehensum est in corpus e.
ternum. Quod verô ab elementari
gne funditur, ratio hæc est, quia fluxu
habet à mercurio, à pisce, & aqua
spiritualiter in ipso absconditis. Qu
etiam externè hic deprehenditur, qu
mercurius promptissimè auro adhære
ipsiq; permiscetur corporaliter.

Lib. 3. de Morbis Minerali
cap. 2 *Aurum tantum est mercu
rius.*

Quia verô, quando in text
præallegato aurum in seipso di
citur nihil esse aliud, quam me
rus ignis, dubium suboriri cui
piam possit, ad qualitatem
mercurii respicienti, qui frigi
dus vulgô judicatur: Ideô nq
abs re fuerit videre, quomo
do ipse auctor hîc sese expli
cet, libro de cœlo Philosophi
Ubi

ibi de qualitatibus mercurii a-
ens : *Victi sunt*, inquit, qui de
mercurio statuunt, quod humida aut
frigida natura sit, aut esse debeat; quod
non est. Verum immensi caloris & hu-
miditatis plenus est, qui calor & humi-
ditas naturâ in se inest, causa perpetui
fluxus, in quo est : Nam si frigida
& humida natura esset, aqua congela-
re similis esset, oportet, & semper fixus
& durus maneret, & primò per calo-
rem ignis, ut alia metalla, in fluxum
adduceretur. Hoc autem non opus ha-
beret, quia fluxum suum jam ante à ca-
lore habet, qui eum in fluxu detinet,
in quo semper debet vivere, & non
in aëre, neque immobilis fieri, neque con-
gelari, &c.

Quod verò argentum vivum
vehementi calore interno pol-
leat, non uno argumento collig-
gitur. Primò enim si ad de-
positum tempus in peculiari vitro,
satisque intenso arenæ calore de-

E 4 tineat-

tineatur, liquidò constiterit, habet
suam formam nobilem & liquida-
dam mutari in pulverem coloris
sanguinei, physicum complexionis
igneæ indicium. Deinde iste
pulvis internè datus, aut externè
in usu Cheirurgico adhibitus, et
fectus rei, non frigida, sed calida
habet. Neque tamen propterea
negat Paracelsus: quin frigida et
iam naturæ sit Mercurius, habito
nimirum respectu ad qualitatem
eius externam; quin potius hoc
ipsum elegantissimè confirmat
Tractat. 2. de Morbis Mineralibus
c. 2. *Ita etiam hoc est in hyeme terra, quæ
sola est Mercurius vivus, hoc est, Ar-
gentum vivum: ille, quæ omnes pro-
prietates Luna est & quæ omnem natu-
ram hyems. In ipso jacent omnes stellæ
hyberna, naturæ hyemalis, & quod ad
hanc rem facit. Et paullò ulterius:
Nam Mercurius secundum suam natu-
ram*

*rectius vocaretur Luna, recte hyems,
et nox, frigus, glacies: Verumtamen
ia non est compactus, sed metallum
nertum, nomen ejus manet.*

Hasce sententias hoc in nego-
io adscribere libuit: ex quibus o-
mnibus satis superque videre est,
Paracelsi: velle, Aurum ex metal-
licis substantiis, ipsi cum reliquis
metallis communibus, compo-
situm esse. Quarum licet princeps
sit & præcipua mercurius, per
hoc tamen non stat, quin reliquæ
etiam duæ, sulphur nempe, & sal,
mineralia, admitti unà debeant,
quum is sine horum interventu
soliditatis & compactionis me-
tallicæ nequeat fieri particeps, id
quod non uno in loco Paracelsi:
in suis scriptis declarat.

Quod porrò in auro mercu-
rium prædominari dicimus, ne-

E S mini

mini mirum videri debet , sententiam saltim consideranti Philosophorum Peripatheticorum qui perfectionem auri esse statuunt à conjunctione quatuor elementarium qualitatum , perfectissimè invicem combinatarum. Materiem quidem ipsam in specie non exprimunt : Sed nos nullam mercurio in universâ rerum naturâ aptiorem melioremque dari credimus , quippe in quo , ut ostensum habemus , quatuor istæ qualitates , aquæ scilicet & aëris quoad extrâ , internè verò terræ & ignis , omnium quasi oculis clarissimè subiiciantur , quæ ipsæ amplius ita unitæ , ita invicem concathenatæ sunt , ut , licet mercurius corpus mobile , metallumque inchoatum & immaturum

...m sit, nequaquam tamen pro-
...terea ignis vi dividi & dissolvi
...ueat, quin semper artifex eum
...naturalem suam consistenti-
...m retrahat.

Cæterum, quod aurum sit
...am compactum metallum, ma-
...gis quam alia omnia; quod in-
...tar solis splendeat; spurcitiei
...odorisque omnis expers & ab
...omni parte temperatum; quod
...tem quemcunque ignem trium-
...phet, ac rubiginem nesciat: id
...duabus potissimum causis acce-
...ptum est referendum. Prima au-
...ctore Paracelso (*Tractat. 1. de Mi-
...neralib. cap 2 de Procreat: Metallor.*)
...est, quod substantiæ auri, mer-
...curius scilicet, sulphur & sal,
...sunt à naturâ exquisitissimè de-
...foecatae, depuratae, & ab omni
...mate-

materia corruptionis capace fe-
questratae. Altera causa est, ea-
rumdem substantiarum conjun-
ctio, unio, & combinatio arctis-
sima, per longam ac diutinam e-
amque accuratissimam conco-
ctionem facta, sine interventu a-
licujus rei, quæ qualitatibus ipsa-
rum adversetur: Unde nulla in-
ter eas diversitas animadvertitur,
sed una substantia, non tres esse
videntur. Et hæ sunt causæ qua-
litatis, temperamenti, &
excellentiæ ipsius

Auri.

CAPUT

CAPUT VI.

*quo disquiritur, an ex Auro possit elici
substantia bibi apta.*

Nitiō præmittimus, quod omnes in rerum naturâ substantiæ potabiles, in duplici differentia constituentur: Aut enim sunt actu, inque se ipsis liquidæ: Ut liquores tam oleosi, quam aquosi: aut sunt potentiâ liquidæ, sive ex accidenti, videlicet per additamentum; ut est substantia rerum salina, quæ etsi non sit actu liquida, neque proin per se bibi possit; quia tamen in liquoribus aquosis liquatur, penitusque diffuit, ut tum non aliam quam liquoris formam præ se ferat, non refragantur Chymiatrī, quin suo quoque modo potabilis hæc adpelletur.

Jam

Jam si quis scire velit , num
ex auro huiuscemodi substanti-
arum aliqua educi queat , i-
duo consideret : Ipsam vide-
licet naturam auri , & deinde
artis spagyricæ potentiam. Quo
ad primum , si quæ de substanti-
arum metallicarum forma &
consistentia hætenus exposui-
mus , repetantur , simulque ad
perfectam maturationem &
compactionem , quam eadem
substantiæ in compositione au-
ri nactæ sunt , respiciatur ; nul-
lo profectò negotio colligi po-
test , eius quidem substantiæ ,
quæ secundum dictorum mo-
dorum alterutrum potabilis nun-
cupari debeat , nihil in auro re-
periri.

Ars verò ipsa substantias cor-
porum divisibilibus separare ,
qui-

idem potest, easque in actum,
que in tali consistentia, qua-
in natura sua obtinet, educere:
verum, ut supra quoque dixi-
us, haut quaquam valet trans-
mutare substantias fuliginosas,
siccidas, & siccidas in substantias li-
quidas; aquosas, & oleosas;
ec vice versa has in illas; Vn-
de facile intellectu est, etiam-
maxime chymia posset cor-
pus auri dividere, & ex eo sub-
stantias, quibus constat, sepa-
rare, veluti facit in Plumbo, Cu-
pro, Stanno, Ferro, Antimo-
nio, Markasitis, &c. Quod ta-
men propterea illae ipsae sub-
stantiae a sua naturali arida &
siccâ consistentia, in aliam hu-
midam & potabilem minimè
gentium essent abiturae; non cer-
è magis, quam aliorum corporum
mine-

mineralium supra nominatorum
substantiæ, quæ, experiëntiâ t
ste, aridæ semper sunt & sicca
neque in aquâ simplice ullo mo
do liquefiunt. Quin potius v
risimile est, substantias auri sepa
ratas, tanto solidiores & fixiores
futuras, quantô id præ reliquis
hisce corporibus solidius, com
pactius, fixius, ac ponderosius
corpus nactum est. Tantùm et
iam abest, ut ars ex auro substan
tiam quamdam liquidam & po
tabilem, tam longè à naturâ aur
dissitam, eliquare valeat, ut ne
quidem in istas, quibus naturâ
conflatum est, substantias illud i
psum rescindere potis sit. Vanif
sima ergo est hæc de substantiâ
potabili ex auro secernendâ per
suasio, quæ multorum quidem a
nimos occupavit, sed à veritate
est

alienissima; id quod in gene-
hactenus demonstratum, se-
ione sequenti specialius, pro-
ucto, in medium exemplo, su-
us confirmaturi.

CHRYSOLO- GIÆ

Sectio Secunda,

Qua indestinctè & accuratè exa-
minatur processus Chymicus *Franci-*
scus Antonij Londinensis Doctoris Medi-
quo Essentiam & Realem tracta-
m ex auro se extrahere gloriatur,
endens indies & dispensans sub isto
omine duo medicamenta.

Satis hodiè duobus medi-
camentis, quæ pro veris
ex auro substantiis vendit
c dispensat, per universam fer-
nè Europam innotuit *Franciscus*
F Antonij

Antonius Londinensis Doctor Medicus
Cuius famæ & existimationi n
quæ nos invidemus, utpotè qu
bus cum personâ ipsa nequ
quam litem esse sanctè protelt
mur. Rem ipsam spectamus
in qua ut cum eo sentiamus, no
possumus, veritatis vi adacti,
nobis impetrare. Quin potius
ut eorum, quæ præcedenti fec
one adtulimus, magis magisque
inclarescat veritas, & dubitatio
omnis occasio præcidatur, nihil
vel præter rem vel iniquè fecer
mus, si errorem eius, quem pu
blicè non disseminare tantùm
sed & editâ Apologiâ strenuè de
fendere conatus est publicè quo
que detegamus, & detrahamus
ipsi larvam hanc, quâ specios
tectus, toti impenit mundo. Se
quemur autem pressò pede eun
dem

em ordinem, quo libri sui *Me-*
icina Chymica, & veri potabilis auri
descriptio, dicti, capite quarto, proces-
sum suum ipse auctor describit;
Quumque is tribus distinctis o-
perationibus 1. videlicet *Aurical-*
inatione, 2. *eiusdem calcinati solutio-*
ne, 3. *denique tinctura ex eodem disso-*
luto extractione contineatur; Nos
quoque tribus hisce partibus
secundam hanc sectio-
nem absolve-
mus.

F 2 PARS

PARS PRIMA,

De Calcinatione Auri.

EAm quidem hunc in m-
dum describit noster: Corp-
auri solidum indiget preparatione lo-
gâ atque operatione continua. ut pri-
mò calcinetur postea solvatur. Calci-
natum enim corpus quod solidum pri-
erat, jam discontinuatum evadit & v-
luti impalpabile quoad tactum, mag-
quam prius solutionis susceptivum. No-
calcinatum solutioni nimis erit contra-
max. Neque tamen cum rebus corro-
dentibus, aut humana natura inf. s. s.
calcinationem moliri debemus: Ut vul-
gò fieri solet per aquas (nimirum) forte
ex Vitriolo, Alamine Nitro, & similibus.
Ablutiones enim licet vigesies repetan-
tur, venenatas impressiones aquarum
fortium auferre nequeunt. In verâ ac
philosophicâ calcinatione, nulla recidi-
va sunt cruditates, aut venenata im-
puritates, vomitionum resolutionum,
palpitationum cordis procreatrices. Ca-
vendum semper ne ex huiusmodi mali-
tia

à aliquid in medicando damni patia-
tur.

Hæc hæctenus de calcinatione
antonius noster : Circa quam
ia movemus 1. quid per calci-
ationem philosophicam intelli-
at : 2. An in istâ calcinatione
uri forma penitus destruat^r ?
Denique annon in eâdem cal-
inatione accedat ad aurum res
uædam peregrina , per quam
mplices istius qualitates alte-
entur ?

Quod *primò* calcinationem i-
osam adtinet , eius duplex est a-
oud chymicos significatio : Pro-
pria videlicet, & impropria. Pro-
priè calcinatur corpus minerale,
quando mediante igne solo , hu-
nidis suis & glutinosis substan-
iis privatur , inque cinerem seu
alcem levem & aridam redigi-
F 3 tur,

tur, ita, ut redintegrari; ac in primam suam formam reduci nequeat Exemplum vulgô obviū est in calce lapidum, quâ utuntur camentarii: quæ istis suis substantiis ignis vi destituta, in formam lapidis pristinam omnino est irrevocabilis. Impropiè vero calcinari dicuntur eadem corpora mineralia, quando interveniente aliqua materiâ acri & falsâ per viam vel solutionis, vel reverbationis, discontinuantur, & in subtilissimum, tenuissimum & impalpabilem pulverem adtenuata, veræ calcis formam mentuntur, licet verè ac realiter calcinata minimè sint, sed formæ suæ pristinæ adhuc capacia:

Jam quum præter hosce duos calcinationis modos nullum aliū dare vel comminisci queat
no-

oster, quæro, utrum is per cal-
inationem suam Philosophicam
elit intellectum? Certè non nisi
secundum, puto: id quod duæ
videntissime rationes evincunt:
1. est, quod unanimi omnium
consensu aurum nullâ ignis vi de-
vastari possit: 2. quod si vel
verè calcinari itatueretur, conse-
quens necessariò esset, quoniam
in illa calcinatione, substantiæ
humidæ & glutinosæ, sive mercu-
riales & sulphuræ auri deperde-
rentur, substantiaq; tantùm sali-
na cum terrâ aridissimâ, & siccis-
simâ, ac qualitatibus ignis abun-
dè imbuta, reliqua fieret: quod
aurum ita mercurio suo & sul-
phure spoliatum, etiam virtutū,
quæ ab optimâ compositione &
temperamento substantiarum in-
vicem, conjunctarum, pendent,

unà fieret vacuum: id quod intentioni auctoris nostri cumprimis adversaretur, utpote qui in suo auro potabili, veras auri qualitates, easque integras, sine ulla earum vel imminutione vel jacturâ, conservare fatetur. Calcinationo ergo illa Philosophica nulla alia est, quam secundi, ut diximus, modi.

Neque obstat, quod quis posset obijcere eam ipsam per res falsas & acres institui, quam ob id non videatur intendere noster, quippe qui aquas fortes ex vitriolo, alumine, nitro & similibus præparatas, tamquam res corrodescentes; humanæque naturæ infestas rejiciat. Facilis enim est responsio, quod, quantumvis has propter igneam penetrantiam à compositione & destillatione

RC

ortam, proscribat: non possit
men eapropter vel res, ex qui-
us ista aqua facta sunt, proscri-
bere, quum quam egregia inde
medicamenta praeparantur, ele-
gantiorum quidem medicorum
emo hodie ignoret: vel etiam
omnes materias falsas & acres
radibus & qualitatib. aquarum
ortium commensurare. Per e-
im magna utique est corrosivo-
rum diversitas & latitudo, neque
e omnibus, quod humanae na-
turae infensa sint, promiscue dici
debet. Nam quis vel e media ple-
be, salem, quo quotidie cibos
condimus, acetum, aliasq; res aci-
as, quibus non minus utimur,
venenatas aut corporibus nostris
nimas, ac non potius salutare,
mo ad sustentandam sanitatem
necessarias, fateatur? Quid di-

F 5 cemus

cemus de salibus spagyricis cum
Animalium tum Vegetabilium
ii, tantum abest, ut humanæ na-
turæ venenatâ quadam qualitate
insidientur, ut opposito vim ale-
xiteriam possideant, humorum
que internorum corruptioni, bo-
nis sæpè ægrorum rebus, resi-
stant. Et tamen si qualitates sol-
ventes, incisorias, deterforias, a-
crimoniamque tam horum sali-
um, quam salis ipsius vulgaris, a-
ceti item, succi de citro aliorum
que consimilium consideremus
ratio nulla erit, quare ex numero
corrosivorum hæc debeant ex-
cludi, præsertim quum multa
corpora mineralia illorum vi
corrodi & dissolvi, ipsa nos edo-
ceat experientia.

Ut ergo, quod res est edisse-
ramus, calcinationem suam hoc
modo

modo noster instituat, oportet:
accipit, quantum placet auri,
si addit salem quemdam usua-
m (qui corrosivus quidem est,
sed non tale corrodens, quale ab
pore suo excludit, id est, huma-
ne naturæ noxium) duo hæc in
reverberium collocat, adhibito
ali ignis gradu, ne aurum funda-
tur, sed ut spiritus salis istius a-
res & solutivi duntaxat exciten-
tur, qui ita sensim circa metalli
corpus tam intra quam extra
coëunt & concentrantur, ejus-
que fixitatem metallicam, vi a-
crimonie suæ disrumpunt, & per
minima dirimunt, neq; non in-
star spongiæ rarefaciunt & emol-
liunt, ut evadat pulvis subtilissi-
mus, levissimus, & tamtum non
inpalpabilis, terræ sigillatæ colo-
re, vel, (pro natura scilicet salis, &
modo

modo reverberationis) etiam
alio aliquo conspicuus. Caice
hanc, quam vocant, a reliquis
salis, si quæ adhæserunt, abluta
exsiccat, inque suos usus reponit.
Et hoc est aurum ipsius philosophi
phicè calcinatum : per salern
nempè quemdam, qui, commu
ni omnium philosophorum sen
tentiâ, verum elixir, & balsamu
est naturæ unive salis, veraque
materia, per quam ad usum me
dicum corpora omnia metalli
ca dissolvi debent & adtenuari.
Aurum imprimis, cum quo inti
mior ipsi cognatio, quam cum
aliis metallis, intercedit. Posse
mus de hoc ipso vel sexcenta au
ctorum testimonia adducere, nisi
magis adtenderemus ad id, quod
agant isti artifices, quam quid lo
quantur.

Secunda

Secundum quod circa calcina-
onem artificis nostri discutien-
um, est, an aurum calcinatum
ntellige per salem, aut aliud ad-
itamentum) ita possit destrui, ut
vadat irredivivum? Cujus qui-
em quæstionis facilis est deci-
o, ab experientia & probâ artis.
Certò enim certius est, quod au-
um quidē, per reverberationem
um materiis salinis aut sulphure
actam, quoad externam figu-
am ita immutari queat, ut au-
um non amplius appareat, im-
no in vehementissimo quoque
gne fusionem respuat: At hoc
minimè impedit, quin si in manus
experti artificis incidat, per addi-
tamentum conveniens, à spiriti-
bus salium & sulphuris adpactis,
liberari possit, & deinde pristinæ
suæ formæ, sine ulla qualitatum
sua-

suarum læsione, restitui. Quomodo
omnino tam dictu quam creditu
foret absurdissimum, spiritus cuius
juscunq; etiam vel salis vel mat-
teriæ acris hoc in negotio ipse
præpollere igni: Quem videmus
Cuprum, Ferrum, Stannum
Plumbum aliaq; multa minera-
lia re vera incinerare, calcinare
& vitrificare, sicut prorsus ad pri-
stinam essentiam reduci neque-
ant: Id quod neq; sal ullum, neq;
aqua ulla fortis aut regalis, au-
quicunq; alius spiritus, etiam ve-
hementissimè corrosivus, præsta-
re valeat. Etiam si enim corpora
metallica per hæc corrosiva dis-
solvantur, & quam subtilissimè
pulverentur, facilè nihilominus
reductu esse & permanere, uni-
cuiq; experto spagyrico est per-
spectissimum. Ex hoc fundamen-

to

inferimus ulteriùs: Si corrosiva
hementissima nequeunt reapse
destruere corpora metallorum
imperfectorū, multò minus cor-
rosivum mediocre; sal videlicet
quod usuale, poterit destruere
corpus auri, metalli, usq; adeò fi-
ni & perfecti; Unde consequens
erit aurum calcinatum nostri
philosophi reductile esse, id quod
redo, neq; ipse diffiteatur, quip-
pe qui nihil aliud se hac calcinati-
one agere perhibeat, quam ut au-
rum magis solutionis suscepti-
um reddat.

Ultima quæstio est de eo; an vi-
delicet aurum ita calcinatum,
simplex sit, subsistens in seipso
solo, sine additione? Ad quam
uti negativè respondeamus, tri-
bus indiciis apodicticis adigimur:
quorum primum est ipse COLOR:
Quia

Quia enim splendoris sui usque
adeo factum orbem est, ut te-
ram quamdam potius, quam so-
lum referat, id profecto vel ab
igne fit; vel ab additamento. Non
ab illo: in quo, ut sæpius dictum
est, invictus iste terrestris sol, splē-
dore etiam luculentiore, jubilat.
Ergo ab hoc, quod erat demon-
strandum. 2. *Levitas* quæ non a-
liunde procedit, quam ab additi-
onibus spiritibus peregrinis, qui corpus
auri per minima divellentes, ipsi
se unâ affricant, atque ita effi-
ciunt, uti pondus ejus multo le-
vius adpareat, quantitatis nimi-
rum respectu: quæ ipsa auctior
tum multo conspicitur. 3. *Sa-
por*: Gustatum quippe sapore
quodam adstringente, cum acri-
moniâ quadam conjuncto, lin-
guam adficiet: qui quidem sa-
por

or neque est auri proprius, ne-
que ab ipso simpliciter proficisci-
tur. Accedit hisce omnibus o-
cularis evidentia, ab ipso Vulca-
no petita: Sume enim Calcem,
tam, inque crucibulo positam,
committe Igni Fusionis; fundet
e instar salis, & fumos spiritusq;
ex Calce manifestè effumantes,
tùm naribus hauries, tùm oculis
insurpabis; usque quo istis con-
sumptis Aurum ad sese redeat.

Hisce itaq; argumentis irre-
fragabiliter demonstratur, Au-
rum Calcinatum non esse sim-
plex, sincerum, & impermixtum
Aurum, sed particulam quampi-
um additamenti istius, quo cum
calcinatum est, penitissimè in se-
se cohibere. Quod ipsum postea
caussa est, ut ista calx, in liquore
quopiam acidulo medicinali,
G neq;

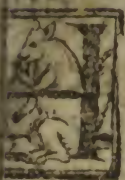
nequè multùm Corrosivo, facil-
lime dissolvatur, quod cætero-
qui factu esset impossibile. Ne-
que etiam alia est auctoris nostri
intentio, utcunquè eam in ipso
textu vel dissimulet, vel subdice-
at: Qui si simplicem tantùm
Auri adtenuationem spectaret,
nullamquè additionis, quam in
Reverberatione id acquirit, ha-
beret rationem, utiquè subtilis-
simis istis Auri atomis, quibus
utuntur Pictores, & in quos au-
rum minimo tempore, sine ullo
igne redigitur, abundè sibi satis-
facere posset, atquè adeo la-
bore Reverberationis o-
mninò super-
sedere.

Sectio-

ectionis secundæ

PARS SECUNDA,

De Auri Calcinati solutione.

Abitâ Calcinatione Au-
ri, progreditur porrô no-
ster ad eiusdem solutio-
is hoc modo: Galcinatum, in-
it, hoc corpus Spagyrico ritu in vase
creo collocamus Cui affundimus A-
quam cælicam Raymundinam dictam:
am protinus ebullire conspicias, & in
um ascendere, absq; alio calore. Ces-
te ebullitione & juncturis peroptimè
sis, ne quid respiceret, in temperato
lore per aliquot dies statuimus. Ita
sim aqua hæc nostra flavo colore tin-
ar, ac si croco perfunderetur. Quod
rum est evacuaamus in aliam ampul-
m per inclinationem cautè ne turben-
r faces. Aliam affundimus aquam
iori similem iteratis semper vicibus,
que dum alteriùs non colorctur aqua.

G 2

Omnes

Omnes coloratas has aquas simul colle-
ctas, per lentissimum Balnei calorem
edistillamus. Exit aqua clara (ut prius
Materia Auri soluta subsidet in vitr-
fundo Mellis instar. solubilis in quocunq;
liquore. Subnectit postea, qui-
bus rem plausibilis exaggeret
Dura illa compages jam soluta est. Et
Metallica Auri forma omnino destru-
cta: adeo ut in nullum ulterius Metal-
lum reduci possit. Interim tamen nulli
ignis violentia devastari potest hac sub-
stantia, aut in favillam aduri, quod per-
fectionis Auri certissimum est signum.
Ista enim solutio est sub conservatione su-
speciei, et est solennis ac verè philoso-
phica, non corrosio illa Sophistica &c
Plura qui velit, adeat auctorem
ipsum.

Nos omissis variis curiosis in-
utilibusq; altercationibus, qui-
bus, quæ jam allegavimus, exa-
gitari possent; id tantum, in quo
rei cardo vertitur, arripimus, i-
psam

iam videlicet Auream materi-
am, melleæ consistentiæ, in cor-
pore metallicum irreductilem: de
quâ, num ita sese, ut auctor tra-
ctat, habeat, in præsentiarum co-
gnosceremus.

Ac de nomine quidem ini-
tium: quum materia isthæc Auri
absoluta duplicem sensum gignat
in mente concipientis. Per eam
nim intelligere potest auctor no-
men, vel absolutam, realem, &
perfectam solutionem integri
corporis aurei: Vel subtilem,
quamdam substantiam ex Auro
separatam, tractam in menSTRU-
m illud sive Aquam Raymun-
inam in formâ extracti, qualis
ex corporibus Vegetabilium be-
neficium tum Aquæ vitæ, tum a-
liorum solventium appropriato-
rum elici consuevit. Aut fallor

G 3

ego,

ego, aut materia isthæc prim
sensu venit acceptanda, id quo
tum titulus ipse allegato. textu
præpositus innuit: *Mysterium Au*
solvendi, & per alembicum elevand
tum præterea sententiæ istæ si
gnificant: *Ista enim solutio est sub con*
servatione sue speciei &c. & Prætere
suum humidum primigenium conserva
tur integrum &c. Ex quibus con
jectura iniri potest, quod secun
dum ipsum isthæc materia nihi
fit aliud, quam Aurum destru
ctum, & realiter formâ suâ me
talicâ, sine substantiarum sua
rum divisione, privatum, perfectum
apertum & præparatum, ut ex il
lo Tincturam aut Essentiam ex
trahere, ut libeat, liceat, de quo
postea. Idem etiam hæc sententia
confirmat, quando dicit: *Dura*
illa compages jam soluta est &c. Im-
m

nô verô omninô hæc est eius o-
pinio, quandoquidem tam bene,
ut ungues suos novit, illud calci-
nati Auri, peractâ solutione, re-
siduum, in optimum, quale antea
erat, aurum reduci posse: proin-
de nimis temerarium foret, asse-
verare, istam materiam melleam
quamdam essentiam, aut sub-
stantiam ex auro separatam esse.
Id enim in omni omnino soluti-
one obtingit, ut corpus, ex quo
fit alicuius substantiæ extractio,
substantialiter omni ex parte al-
teretur, id quod hic non evenit,
quia, ut diximus, quædam Auri
pars in forma adhuc metallicâ se
exhibeat videndam. Quare
ulterius in quæstionem venit, an
dicta isthæc materia solubilis,
sit simplex aurum realiter solu-
tum, & in formam irreductilem

tractum, subsistens ita simpliciter, citra ullum aliud additamentum?

Solutio huius peti potest, vel ex jam dictis. Quia enim liquidissimò demonstravimus, neque actualem ignem, neque potentialem, id est, vehementissima corrosiva, ita posse destruere Aurum, quin in suam formam metallicam sit denuò revocabile; facile fuerit coniecere, quod id ipsum multò minus efficere valeat liquor insipidus, non corrodens, sed undiquaque temperatus, qualem bonus ille vir vult esse Aquam suam Raymundinam. Nequè enim in Phylis tantum principiis fundatum est, sed & in ipsa arte usu longo observatum, quod solutio, aut realis destructio cuiuscunque corporis
ne-

queat fieri, nisi per vim & ve-
mentiam qualitatum contrari-
um: quum qualitates contem-
peratæ & proportionatæ corpo-
riferæ conseruent, potius quam de-
ruant: Ipseque adeo Spagyris
oster, Menstruum suum, propte-
rca, quod eo aurum conseruetur,
antoperè commendet, proscri-
tis & in exilium actis, aquis for-
mibus omnibus, aliisq; similibus
corrosivis, quæ, contra omnem
rationem tum experientiam,
aurum realiter corrumpere opi-
natur. Non dicemus de eo,
quam sibi constet Auctor dicens,
Aquam suam Raymundinam,
tum destruere Aurum ut metal-
lum esse desinat; tum etiam simul
eiusdem temperamentum per-
fectè incorruptum conseruare.
Id huius loci proprium est, de-

G 5

mon-

monstrare, quod materia istha
non sit revera simplex Aurum
destructum & dissolutum, sine
additione subsistens ; quod se-
quentibus demonstrationib. ip-
sam faciemus.

1. â CONSISTENTIA: Qui-
enim liquida est & mellis inita
humida, non potest esse verum
Aurum, quod ostendimus mini-
mè gentium actualem quam-
dam humiditatem in se comple-
cti, & ut maximè dissecaretur,
non tamen nisi in consistentia
aridâ, fixâ, & siccâ, eius substan-
tias adparituras.

2. â PONDERE: Ponamus
namq; casum, quod ea aurum
sit realiter dissolutum, eumq; ad
modum, quo auctor tradit, im-
mutatum: Consequens tum fue-
rit, ut certum pondus, quod cer-
to

modo priori ponderi propor-
onatum sit, retineat. Ita E.g. vi-
ere est in Auro subtiliter læviga-
o, quod licet quoad adparentiā
ipso non lævigato levius vide-
ur, nihilominus metallis omnib9
imiliter lævigatis præponderat.
Isthæc autem materia aurea pon-
beri Auri, secundum proportio-
nem, nullo pacto respondere po-
test, eam quidē ob causam, quod
humiditate aliena & peregrinā
abundat, non diffitente auctore
ipso *Parte tertia Apologia contra Gvvi-*
nium: quando inquit: Primo quan-
do solutio Auri est facta suo proprio
menstruo. tum, menstruo detractō usq; ad
consistentiam gummi liquidi, coloratissi-
mi &c.

3. â DISPOSITIONE SO-
LUBILI: Dissolvitur isthæc
materia promptissime in aquā,
ut

ut mel : quod non tantum non
cadit in aurum , sed ne quidem
in multo molliores & volatilio-
res Corporum Metallicorum sub-
stantias : quas etsi vel integro an-
no in aqua digereres, nihil tamen
earum , nisi accedente fortean re
aliqua salsa & acidâ , dissolve-
retur.

4. â COLORE : Etsi enim di-
cta materia est coloratissima, ve-
luti Author loco supra citato asse-
rit , nequaquam propterea iste
color simpliciter est ab auro : Sed
â mixtura rerum adjunctarum :
per hoc quidem argumentum ,
quod igne vehementissimo ex-
siccata illa coloris istius jacturam
faciat : quemadmodum illud
quoque medicamentum , quod
pro Essentia Auri vendit alibi u-
ctor , longè aliud , *vide Apologia*
par-

rtē 3. pagina 187. quam aurci
coloris esse, vel sexcenti homi-
es, qui id viderunt, mecum te-
ari poterunt: prorsus contra-
aturam auri, quod in nullo ignis
xamine colorem suum mutat.

5. ab O D O R E: Aurum qui-
lem prorsus inodorum est: at
Materia isthæc rei alicuius acris
& acutæ odorem præ se fert: quæ,
credo, caussa potissimum fuit,
quod eam cum Spiritu Vini recti-
ficandam censuerit, utpote qui
proprietaem habet, *Apolog. pag.*
186. odores istos spirituum acri-
um contemperandi & emendan-
di, odoremque conciliandi gra-
tiores.

6. â S A P O R E: qui in Auro
nullus, in Materia isthac non mi-
nus acris, quam in Magisteriis,
cum Aceto distillato præparatis
per-

perſentifcitur : quod ne author
quidem ipſe ibi inficias.

7. ab aliis **QUALITATIBUS**.
Materia iſthæc habet qualita-
tem manifeſtam, calefaciendi,
exſiccandi, detergendi, inciden-
di, aperiendi, per ſudores, Uri-
nam, aliasq; interdum vias eva-
cuandi, uti ipſe ex variis curatio-
nibus annotavit : quæ qualita-
tes tam procul ſunt à naturâ Au-
ri.

— *quàm diſt-nt candida nigris.*

Id enim Metallum omnibus ſuis
partibus temperatiſſimum eſt, in
quo manifeſtarum qualitatum,
nulla prædominari animadver-
tatur, & quod cor confortet, id
non ab aliquâ evidente qualitate
provenit, ſed, omnium Herme-
ticorum conſenſu, eſt hæc eius
proprietas *autem* ſpecifica, ma-
gnetica,

etica, occulta, à forma, vel totâ
tius substantiâ originem refe-
is

Hæc indicia suffecerint, opi-
r, ad probandum, quod toties
ominata materia hautquaquâ
Aurum purum, realiter dissolu-
ut author persuadere conatur:
nūl etiâ ex iis colligitur, quod
lvens illud sive Aqua Ray-
undina neque absolutam ha-
eat potestatem solvendi Auri:
Nam quorsum aliàs adtineret,
alcinare hoc primū per istam,
iam diximus additionem?) ne-
quē ampliùs, æquale & simile
uro temperamentum, veluti
lem ad ravim usquē vocifera-
ur. Etenim si hoc esset, certè au-
um non ita alteraret eadem, sed
otius Medicamentum benignif-
imum & temperatissimum,
tem-

temperamento Aurum omnib[us]
modis respondens producere
Neq[ue]; etiam opus tum foret, i
vel dicta materia per Spiritum
Vini rectificaretur, vel, ut hi
pro vehiculo ipsi adiungeretur
quod facere Auctorem videmus
in sua Apologiâ. Quod si enim
Aqua Raymundina tam est tem
perata, quare non ipsa vehicul
loco est, potius quam Spiritus
Vini, qui propter violentam ca
liditatem & penetrabilitatem, tam
longe â temperie Auri dissidet
multisque modis corpori nocere
sæpè potest?

Quamobrem, ut quid de so
lutionis huiuscemodi Apoteles
mate, statui tandem debeat, in
unum conferamus, omnino te
nendum est, Materiam istam,
cuius vel centies jam memini
mus,

is, nequaquam esse rem simpli-
productam, sed compositam ex Sale, cu-
tinctura partim à calcinatione
mâ adhæsit, partim à Spiritibus
ventis est, qui sese coagularunt
particulâ aliquotâ Auri,
propterea ita adtenuatum
& dispersum, ut amplius Aurū
adpareat, licet manu dextri
artificis possit resuscitari, & for-
suæ suæ Metallicæ reddi. Neq; ve-
aliud nomen isthæc materia
meretur, quam Magisterii, quale
si quoq; defert Auctor Assertio-
sux cap: 7 *Nostrium*, aiens, *Ma-*
sterium ex auro, de quo iam habetur,
uestio &c. Qui quotiens eamdem,
ssentiam Auri vocat, totiens
vel in vocabulo ludit, vel
vim facit veritati.

H Sectio

Sectionis secunda

PARS TERTIA,

De Elevatione Auri per Alembicum.

Uperest ultima & suprema tum Processus Antoniani, tum sectionis huius pars de Elevatione Auri per Alembicum: De qua splendido Auctor declamat. Verba eius sunt: *Coloratas illas superius aquas non in Balneo destillamus (ut supra) usque dum deveniat Aurum in formam mellis sed per cineres elevamus, quæ fortiores sustinent ignitionem. Ita anima Auri, quæ in spiritu dicti menstrui hospita- tur (vehiculo inquam suo proprio) veluti in ventre venti portatur. Ascendit in caput Alembici, & guttatim decidit in Recipiens vas sub colore rubicundissimo. Terram autem Auri in vitri fundo conspicias nigram & siccam, veluti*

luti rem mortuam spongiosam item &
vem. Non tamen projicias has ter-
ras, quæ sunt nigrae & siccae, ut suadet
philosophus.

Destillatum hoc Menstruum, & unâ
m Essentiâ & Auri mixtum, in cucur-
bitâ vitreâ munda, cum suo Alembico
Retipiente, juncturis optimè sigillatis
 collocamus in Balneo tepido: Blando hoc
 calore distillabitur tibi aqua clarissima.
 In vitri fundo remanebit Tinctura,
 quam optas. Tincturam hanc per spi-
 ritum Vini solvimus: spiritum separa-
 mus alternis vicibus: & in hunc mo-
 dum colorem illius clarificamus (ut
 philosophi verbis utar) hoc est ad gra-
 dum puritatis summæ exaltamus &c.

(Nimirum nervus totius sen-
 tentiæ is est, quod Auctor veram
 hanc realem ex Auro Tincturam,
 quam Animam auri nuncupat,
 se segregare prolixè profiteatur:
 de qua, videbimus utique,

*Quid tanto dignum ferat hic pro-
 missor hiatus?*

H 2 Equi-

Equidem initio videtur nobis
pro uno eodemq; habere, Eleva-
tionem Auri per Alembicum,
quam in Titulo capitis promit-
tit, cum Tincturæ eiusdem Ex-
tractione. Quasi vero difficile sit
expertis Chymiatis, mediante
additione convenienti Aurum
subtiliare, dissolvere, & per Alembicum evehere; Quæ tamen o-
peratio non statim Tincturæ ex-
tractio est, etiamsi id, quod ele-
vetur, colore aureo altissimè tin-
ctum visatur: Color enim iste
tum est à corpore integro aureo
per alembicum adscendente, non
à Tincturâ quadam segregatâ:
idq; manifestò demonstrabit Re-
ductio: & nos supra abundè evi-
cimus, neq; per Ignem neq; per
Additionem formam Auri posse
realiter destrui. Noster tamen,
quò

quô plus sibi hac in parte scienti-
æ , quam aliis Chymicis reli-
atum testetur, contrariam tenet
opinionem , Liquorem scilicet
suum dictum, non esse nisi verâ
Tincturâ animaque Auri colo-
ratum : quia 1. Liquor ipse ruber
sit. & 2. quia residuum destillati-
onis materia sit spongiosa, levis
& nigra, instarque terræ aut ca-
pitis mortui. Sed toto cœlo
errat. Quia enim, quod Ma-
teria ipsius toties nominata non
sit simpliciter Aurum, sed mix-
tura quædam ; quodquæ pau-
culum illud Auri, ex quo con-
stat, facile in Aurum reduci
possit, exabundanti suprâ de-
monstraverimus : nulla non di-
cam ratio, sed ne verisimilitu-
do quidem est, quâ persuade-
amur, quod mutato duntaxat,

H 3 à Bal-

â Balneo ad cineres, Ignis gradus
particula illa Auri moriatur, &
Tincturam suam animamque
deponat, quæ deinceps per Alembicum subvolet, ut Chrysostomus noster adserit. Est ergo
ut diximus, non â verâ Tincturam
Auri hîc color cum menstruo ex-
latus, sed â solâ permixtione: quæ
quomodo sese habeat, quomodo
item ex accidenti variorum co-
lorum procreatrix existat, ma-
joris evidentia ergo, aliquot con-
venientibus exemplis declarabi-
mus.

Accipe Cerusam, cui super
funde Acetum destillatum, po-
ne ad digerendum in Balneo per
aliquot dies: Videbis Acetum
flavescere, instar Auri. Lique-
rem per inclinationem separâ,
destilla per Balneum, ad partem
quar-

quartam præter propter, restabit
a fundo materia coloratissima,
mellis adinstar, & dulcissima.
Materiam istam destilla per cine-
res, in fine destillationis exhibit
liquor sanguinis in morem ru-
ber, residuâ materiâ nigrâ, spon-
tiosa, levi, ad modum Capi-
tis Mortui: Quum tamen inte-
ram, quin Cerusa lactis instar
mandescat, Acetumque Destilla-
tum instar aquæ clarum sit, ne-
quo modo ignoret. Quod si jam quis
affirmare vellet, Liquorem istum
rubrum esse Tincturam sive anis-
nam ipsius Plumbi, ex quo Ce-
rusa facta est: nã is in fœdissi-
mum errorem præceps rueret.
Quoniam primò plumbum non
habet in se talem Tincturam,
nequè aliam aliquam substanti-
am aquosam: Deinde, quia ce-
H 4 rusa,

rufa , quæ post solutionem re
qua fit , cum pauculo Saponis
& pinguedinis ovinae mixta , in
quæ ignem fusionis posita , fundi
ditur rursus in Plumbum. Fundi
ditur eodem etiam modo materia
illa cineritia , post destillationem
nem residua , contra quam fieri
oporteret, siquidem Tinctura ex
Plumbo esset educta. Nec enim
fieri posset , quin tum substantia
liter Corpus Plumbi immutaretur.
Quoniam, ut multoties jam
dictum est , nulla potest fieri cujus
dam substantiæ à corpore separa
tio, sine corporis eiusdem eviden
ti ac substantiali immutatione.

Idem effectus, non in Ceru
sâ tantum , sed & Ferro, Stanno
Antimonio calcinato , Markasi
tis calcinatis, Chrystallo & Lapi
dibus preciosis calcinatis , Co
rallis,

alliis, Perlis, Oculis Cancris aliis-
quæ similibus corporibus adpa-
rent, quæ si eodem, quo Cerusa
nam, modo tractentur, exhibit
semper in abstractione Aceti de-
stillati Liquor non minus rubeus,
quam qui ex solutione Auræ
nostri Spagyri prodit. Eadem co-
lorum ex permixtione varietas
& multiplicitas per quam multis
aliis exemplis esset demonstrabi-
lis: Ut, quod Aurum in Aqua
regiâ solutum rubro colore tin-
gatur; Argentum, in aquâ forti,
nigro; Cuprum in liquoribus a-
cidis, viridi; Et nihilominus u-
numquodque horum â Solven-
tibus suis separatum ad pristinum
colorem redeat: Sed hæc satis fu-
erint, ad declarandum, quomodo
author alucinetur, Liquorem suū

H 5 rus

rubrum veram ac essentialem
Auri Tincturam esse opinatus.

Quem eundem errorem alio quoque in loco miserè erra
Apologia vid. parte 3. pag 186. § 18.
Vbi alterius Tincturæ auri medicinalis mentionem facit, hisce
verbis : *Primo quando solutio Auri
est facta suo proprio menstruo, tum, men-
struo detracto usque ad consistentiam
Gummi liquidi coloratissimi [ut Lullii
verbis utar] & unctuosissimi, affundi-
tur spiritus Vini, qui hinc tingitur co-
lore ruberrimo. & separatis facibus albis
manentibus in fundo conservatur per se
in vitro, vocaturq; Tinctura Auri Me-
dicinalis. Haftenus ille. Ex qui-
bus colligi potest, velle illum,
quod in ista operatione spiritus
Vini veram ex Auro Tincturam
eliciat, relictis aliis huius eiusdem
substantiis in fundo, quod signi-
ficantissimè insinuat per id, quod
dicit:*

cit: & separatis facibus alhis manen-
bus in fundo. Sed non minus,
quam antea, opinionis suæ
allitur. Etenim si spiritus ille
ini reapse esset reali, & per se
absistente, ac naturali Auri Tin-
turâ inprægnatus, tum eo per
Balneum abstracto, necessariô
elinqueretur in fundo substantia
tubra, obscura, altiorisque tin-
turæ, quam quum erat adhuc
in Liquore dispersa. Quemad-
modum usu venire videmus in
Tincturis Vegetabilibus: Alker-
mes, e. g. ligni Brasiliensis, Coc-
cognidiorum, Lacrimæ Draco-
nis, Rosarum rubrarum &c. In-
primis Croci, cuius Tinctura,
dum in suo Solvente diffusa est,
flavescit inq; consistentiam spif-
sam coarctata, obscurissimè ru-
brâ adparet. Nostra vero hæc Tin-
ctura

Etura longè aliter sese habet.
Nam, quod ipse etiam Antonius
intus & in cute novit, si spiritus
istum Vini ruberrimè tinctum
& Residuum solventis, per dis-
tillationem, modo, quem ipse
præscribit, abstraxeris, non re-
linquetur Tinctura, sed Substan-
tia quædam formam salinam ob-
tinens, in aqua solubilis, color
ex pallido flavescente, ad mo-
dum Magisterii ex Antimoni-
per Acetum destillatum præpa-
rati: Qui quidem color Tinctu-
ræ urirubræ, si quæ talis esset
ad consistentiam solidam reda-
ctæ tam bellè convenit, quam

*Candida cum nigris & cum candem
tibus atra.*

Et hæc fortassean causa est
quod tum Auræ essentia nomi-
ne uti homo callidus malit, quàm
Tin

linctura: Dignum medius fidi-
patellâ operculum acaptans.

Constat ergo hætenus, tum
mod color iste ruber, quo spiri-
m vini infici dicit autor, non
vera linctura Auri: tum
mod in genere omnia Medica-
menta aurea Antoniana non sint
træ & sinceræ substantiæ ex au-
extractæ, sed res compositæ;
quorum Consistentia, Color &
qualitates ex permixtione re-
rum extranearum cum Auro,
nequaquam ab hoc sim-
pliciter, proficiscan-
tur.

CHRY-

CHRYSOLO GIÆ

Sectio Tertia,

Continens quaestionum aliquarum
& dubiorum, quæ ex dictis o-
riri possent, resolutionem.

CAPUT I.

*Utrum Aurum in Medicina utile esse
queat, an secus?*

Vi Aurum ab usu medi-
co proscribunt, nihil fe-
rè aliud habent, quo fi-
tueantur, quam ipsius fixitatem
ac substantiarum eiusdem perfe-
ctam combinationem, quæ caul-
sa sit, ut nullo pacto Stomachu-
noster id ipsum concoquere, im-
mutare, aut tantillum succi ind-
eli

OL quare queat. Sed nimis rui-
oso tibicine videntur hi opinio-
em suam statuminare. Nam
odem nos medio idem de mul-
aliis corporibus penitus indi-
estibilibus concluderimus, quæ
men experientia ipsa humano
rpori per quàm salutaria &
imprimis efficacia esse testatur.
halybs durissimum illud, ari-
umque & siccum Metallum in
bstructionibus viscerum, Ca-
hexia, Icteritiâ, aliisque
uamplurimis affectibus prorsus
esse videtur. Lapis La-
uli in Melancholiâ, Maniâ & E-
ilepsiâ Catharticum est omni-
ous aliis prævalens. Vitrum An-
imonium ἀνω καὶ κάτω omnis ge-
meris colluviem ex corpore pro-
pellit. In Chrystallo Nephriti-
is; In Magnete Hystericis, po-
lita

sita sunt præsidia præsentissima
Suntque alia præterea corpora
Mineralia quamplurima penitus
indigestibilia, quæ evidentissi-
mos in nobis effectus medica-
les præstent. Quamobrem non
dubitamus, quin Aurum sui
quoq; virtutibus medicinalibus
dotatum sit, & quin Archæus
Naturæ noster per certam poten-
tiam occultam eas in actum ma-
gneticè deducere, & beneficio
corporis nostri adplicare valeat
etiamsi illud Metallum per calo-
rem nostrum neq; digestibile sit
neque mutabile.

Quod porrò in Auro non
tam evidētis, quam in multis aliis
similis naturæ corporibus Me-
tallicis, operationes conspiciantur,
id perfectissimo illius tem-
peramento tribuendum est. per
quod

mod Aurum cor solummodo
infertat, non per evidentem,
amdam & prædominantem,
frigidam, vel calidam, vel
amcunq; aliam qualitatem:
um è contrariò aliorum cor-
rum intemperatorum, in eva-
ando, expellendo, aut aliter
rpus alterando, manifesta de-
hendatur energia. Neq; verò
temere vel casu factum put-
mus, quod Medici dogmatici tã
etusti, quam recētiores, Aurum
ter res cordiales retulerint, neq;
ullo non in precio habuerint, &
huc habeant: idq; non scriptis
ntum suis testentur, sed quoti-
anã insuper medicamentorum
cordalium, quæ Aurum semper
agreditur, dispensatione com-
robent. Tacemus, quamtū sim-
lex eius usus commodi habeat,
I quàm

quàm periculosis affectibus
per solam viam extinctionis in
Vino & Aquis destillatis factam
illud medeatur : ut ratio nulla
sit , quare non suus ipsi in Med
cina locus sit relinquendus.

CAPUT II.

*An Aurum, propter Symbolismum &
Analogiam , quam cum Sole habet .
subiectum vel Materia Medicinæ
Universalis adversus omnes hu-
mani corporis morbos?*

Visquis ex Symbolism
Auri cum Sole argumen
tum ducere velit , ad de
monstrandum , quod Aurum f
Medicinæ Universalis subiectum
is ita argutetur , oportet : Quo
videlicet veluti Sol sit fons omni
um Elementorum â cuius reg
mine & influentiâ totius Unive
si coi

conservatio tota pendeat: Eo-
modo Aurum cum ipso
symbolizans esse conservando
microcosmo, omni intemperiei
eisdem elementari corrigundæ,
iniquæ infirmitatis materiæ tol-
lendæ. In quâ quidem ratioquina-
ne, quod pro Hypothesi de
de pronunciatur falsum est. Is
enim, quantumvis sit nobilissi-
mus in firmamento Creatura, ut
in ob causam Anima maioris
mundi Philosophis vocetur, non
tamen propterea non est ea no-
tuitas certis limitibus & terminis
instructa: neque latius se exten-
dit, quam ut calorem & siccita-
tem in globum hunc inferiorem
fundat, atque ita generatio-
nem & conservationem rerum
promoveat. Harum autem o-
mnium essentia & vita non pen-
dent

dent solum à calore; & siccitate
sed etiam à frigore & humiditate;
neque alio fine omnipotens
conditor Lunam in firmamentum
collocavit, quam ut veluti
caloris & siccitatis auctor est,
hæc frigoris & humiditatis causa
exsisteret. Quia ergo Sol per
se quatuor qualitates pariter
res influere nequit, non potest
etiam omni intemperiei & dissolutioni,
quæ ex earum diffinitione
provenit, occurrere. Frustra enim
quis à Sole per se beneficium
pluvie vel roris nocturni, si alterutrum
defiat, expectet, qui potius
per calorem suum magis
magisque exsiccaret, & quasi consumeret
omnes fructus terræ.
Vnde amplius ratio cinamur:
Sol res tam spirituosas & actuosas
quæ 24. horis circuitum mundi
abs

solvit, non potest omnes defe-
us & intemperantias majoris
mundi emendare: multo minus
solum est, ut Aurum omnes in-
temperantias Elementares mi-
noris mundi, illas omnium infir-
mitatum procreatrices, corrigat;
sumque illud, licet splendore
eodem solari effulgeat, interim
men corpus solidum est, pon-
erosum, mortuum, nullius per se
efficacia, nisi, ut dictum est, ab
archæo Microcosmico magne-
tice excitetur. Ipsæ deinde infir-
mitates, quia à diversissimis
caussis oriuntur, diversissima
quoque remedia, experientia te-
ne, efflagitant. Neque valet, quod
quis obiiciat, per id, quod Aurum
ipsum caloris nativi roboret, na-
turam excitari, ut caussis morbificis
opertiter tum obsistere, tum easdē

excutere valeat. Etenim, ut n
negemus, naturæ robur vel p
mum esse, ad quod in curatio
Medico respiciendum sit: hi
tamen nequaquam adstrue
dum, quod ipsa duntaxat co
fortata morbos debellet: Qu
potius in plerisque morbis cog
mur eam Diætâ, Purgationib
Phlebotomiâ, aliisq; sanitatis
cuperandæ auxiliis non levi
sæpe debilitare, priusquam æg
salutis suæ, nos finis nostri cor
potes reddamur. Quod, quu
omnibus omnino dogmatic
medicis perspectissimum sit,
nolumus hic loci prolixi-
us exaggerare.

CAPU

CAPUT III.

de Auro Potabili Hermeticorum antiquorum, qualem illi habuerint?

Hilosophi Hermetici antiquiores, quin Aurum potabile habuerint, legenti illorum scripta dubium esse nequit. Id autummodo in quaestionem venit, qualem illud Aurum fuerit, vel, quid per illud intellexerint: Utrū, quod à suā forma metallica in aliam liquidā, terrestri metallicæ corporalitatis penitus expertem realiter transierit? vel, quod sit substantia quæpiam ab Auro separata, simpliciter per se sine additione subsistens, veluti Aqua quædam, aut Oleum aut Sal ex vegetabilibus elicatum? Certè neutrum intellexisse existi-

mandi sunt; quum verisimile m
nimè sit, qui Artem ipsam nob
tradiderunt, eò esse absurditat
p:olapfos, ut, quod impossibile
esse Ars demonstrat, id ipsi pra
stare se profiterentur. Itaque al
ter longe, quàm imperiti Spagy
rici faciunt, quæ de Auro po
tabili isti prodidère, sunt interpre
tanda: nimirum vel de nobil
simâ quapiam materiâ medicin
li, naturæ spirituosæ, & conditio
nis potabilis, cui ob prærogat
vam, quâ præ omnibus aliis me
dicamentis, veluti inter metalla
Aurum, elucet, id neminis impo
nere voluerint: Aut, si Aurum
Potatile metallicum intellexe
rint, id non aliud esse censuerint
quam quoad consistentiam su
am metallicam subtilissimè di
scern

continuatum, & citra huius i-
us substantialem destructione
em, resolutum: merito solven-
s adpropriati in formam potabi-
em redactum: In qua cum consi-
tit, quid vetet, quo minus pota-
bile adpellandum veniat? Facit
nuc ipsa auctoritas Philosophi,
quē allegat auctor noster aiens:
Apolog: pag. 96. Nullum est dubium,
quin illa Medicina, quæ fit ex Auro na-
turæ (ut Arnoldus de Villa nova extol-
lit) soluto absq; ullis corrosivis in substan-
tiam melleam & medicinalem, potabi-
lem & solubilem in omni liquore sit præ-
stantissima, Aurumq; potabile verum,
& genuinum dicendum & habendum:
Per hoc, inquam, sententiâ no-
stra admodum confirmatur: Au-
rum enim nunquam potest cō-
adduci, ut in formâ melleâ,
per se sine additione subsistat;

I 5

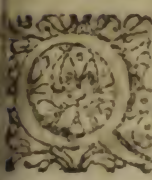
Per

Per quam quidem etsi apprima
adtenuetur, & occultetur ipsa
forma metallica, ut instar Tartari
in transparente vini hospitantis
se habeat: non tamen ob id
planè tollitur, Aurumq; subinde
semper est, manetq; Aurum. Ca-
terum quando iidem Philosophi
dicunt, aurum ita debere
resolvi, ut irredivivum fiat,
ea irreductibilitas non est, arti
respectu accipienda, sed respec-
tu caloris Stomachi nostri, quod
videlicet ita Aurum cum debito
sibi menstruo coniungi debeat,
ut ne calor internus possit ea rur-
sus segregare: Neq; aliter eâ de
re iudicare poterit, quisquis tum
scripta eorum legerit, tum
simul potentiam Artis
consideraverit.

C A.

CAPUT IV.

Num Philosophi potuerint Aurum Potabile conficere sine Corrosivo?

 Vandoquidem est certissima & irrefragabilis, inq; arte perpetuô observata maxima, quod penitus impossibile sit, Corpora Metallica & lapidea in formam liquidam resolvere, absq; menstruo manifesto acri & corrodente: Certum est, neq; Philosophos sine hoc solve- re aurum potuisse: id quod ne ipsi quidem inficias ibunt. Unus Paracelsus sit instar omnium, qui id apertè testatur, in sequentibus.

In lib: de Vitâ longa, ubi de præparatione Elixiris Auri sive Auro Potabili, hæc de solutione habet: *Resolve Aurum unâ cum omni*
sub-

Substantiâ Auri, Corrosivo, & idipsum
tantisper, dum fiat idem cum Corrosi-
vo. Neq; interim abhorreat animus
ab ista tractandi ratione : Aurum
enim quatenus Aurum est, Corrosi-
vum præstat, & citra corrosivum mor-
tuum est. Quare quintam Essentiam
Auricitra Corrosivum inutilem esse
adferimus &c.

In Fragm: ad lib. de Grad: &
Composition: Fragm: 2. de præ-
paratione & administratione
remediorum : Quod autem ex Me-
tallis est, id hac via tractari debet, ut
Metalla resolvantur in liquorem per
Salina (puta spiritus Salinos, qui
certè in rebus Corrodentibus nu-
merantur) & ut in corporibus suis
maneant, quia Corpus illorum Mercurius
est, & est eorum vis. Quare non debet
quæri modus quinta Essentiæ extra cor-
pus, sed corpus est idipsum.

Ex

Ex quibus textibus liquet;
paracellsum non tantum in solu-
tione Metallorum menstruum
Corrosivum requirere, sed docce-
re insuper, ut integra eorum cor-
pora dissolvantur, neq; separati-
oni cuiusquam ex iis essentiae in-
cumbatur: Ut dubium proin-
nullum sit, quin Philosophi in so-
lutione quoq; Auri menstruum
tale putarint usurpandum. Qui
sicubi fortean videantur à suis
præparationibus Corrosiva a-
mandare, tum secundum diffe-
rentiam graduum Corrosivorum
sunt intelligendi, & de Corrosivis
noxiiis & vehementissimis: Nō de
Corrosivis medicinalib9 & inno-
xiis. Ut e.g. non de Sale, quem edi-
mus cottidiè, sed de Sale Cauteri-
ali; nō de spiritu Vitrioli simplice,
sed de Aquâ forti; non de Aceto
destil-

destillato, sed de Spiritu Nitri acutissimo: Quæ distinctio in hoc negocio ut omninô necessaria est: ita diligenter animadvertenda.

CAPUT V.

*Num quam utilitatem in preparatione
Auri Chymia præstet?*

Osteaquam ostensum hactenus est, Aurum in formam potabilem sine additione redigi non posse, quippe quod quoad substantiam suam immutabile sit, & in quovis examine Aurum maneat: si iam proporrô quæras, num nihilominus Ars Spagyrica id possit præparare, Medicinæ bono? Parata statim est responsio: videlicet, quando per Menstruum adpropria-

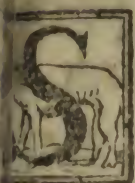
atum solvitur, & in formam
notabilem concinnatur Aurum,
modum corpus aureum aperi-
tur, atq; adeò de potentiâ in a-
um tractæ eius viirtutes manife-
entur multò herclè efficacius
potentius, quàm quum in
mplice suâ formâ consistebat, i-
sâ id experienciâ manifestissimò
omprobante. Neq; est, quod
uis istos effectus ad solum sol-
ens referat: quum nullum sol-
ens in dissolutione Auri adhi-
bitum, istos effectus seorsim &
præcisè producere queat: quin
potius statuendum est, ex unio-
ne & permixtione Auri cum Spi-
ritibus Solventis id medicamenti
oriri, quod neq; ut simplex Au-
rum, neque ut Solvens per se:
sed veluti tertium quid, ex utrisq;
inter se, artificio mixtis, operetur.
Decla-

Declarabimus hoc exemplo Plū-
bi: quod ipsum in formam Ma-
gisterii beneficio Aceti destillat
reductum, non agit ut Plum-
bum solum, vel ut Acetum de-
stillatum simplex: Sed ut re-
quædam ex duobus hisce com-
mixta & combinata: in quâ qua-
litates Plumbi minimè oblitera-
tæ & quasi consopitæ delitescant,
sed manifestatæ & exaltatæ ma-
gis magisq; vigeant. Plura qui-
dem exempla non aggerimus,
quum eam rem in *Lib: suo de Ma-*
gisteriis, quæ *sextus est Archidoxorum*
satis superq; explicatam dederit
Paracelsus: quo etiam Lecto-
rem remittimus; Satis ex hisce,
quæ adtulimus, constare rati,
quod Ars etiam si Aurum dispar-
tiri nequeat, frustra tamen nequa-
quam sit in eius præparatione.

CA-

CAPUT VI.

*Philosophi Hermetici, omnibus
bis solo Auro Potabili, exclusis aliis
medicamentis, potuerint me-
deri?*

Unt hac tempestate Spa-
gyrici benè multi, qui
affirmare non verean-
r, Philosophos Hermeticos, so-
Auro potabili omnes omninò
orbos curare potuisse: Quibus
men insignem illi iniuriam fa-
unt. Legantur saltem scripta
uatuor illorum per Europam
eleberrimorum Philosophorum
Hermeticorum, Arnoldi de Villâ
novâ, Raymundi Lullii, Jsaaci
Hollandi & Theophrasti Para-
celli: patebit, quod Vomi-
toriis, Catharticis, Diapho-
reticis, Diureticis, anodynis,
K Somni.

Somniferis, Stipticis, Alexiteri
aliisq; quamplurimis Medic
mentis, sed artificiosè præpa
tis, non minùs tribuerint, quàm
ipsi Auro potabili. Quod ipsi
adversus eos, qui Aurum pota
le pro universali Medicina a
antiquis habitum putant, Ach
lei instar sit argumenti. Quod
namq; id omnibus Indication
bus curativis satisfacere sciv
sent, crudeles herclè fuissent tam
in posteros, quibus legitimam
ac veram descriptionem non re
liquissent: quàm in discipulos suc
cincti, quos per tam facilem, si
curam, certam, & compendio
sam curandi viam noluisse lon
gæ illius difficilis, intricatæ &
periculosæ Methodi vulgaris o
nere sublevare. Veluti autem
utrumq; de iis asserere in huma
num

um sit, ita indubitato verum,
os neque per Aurum potabile,
mnium medicamentorum vi-
es potuisse supplere, neq; proin-
odem pro Panacæa fuisse usos.

PORISMATA.

*Quibus, quæ integro libro prolixè ha-
ctenus pertractavimus, summa-
tim recolliguntur.*

I. In Anatomia Corporum, sive, quam formam eorum substantia consistant; sive, an ea ipsa Analysin sustineant; quaestio incidat: ad ipsam artem recurrendum est protinus, non vanis alicuius imaginationibus, nugis & phantasmatis superstitiosè inherendum.

K 2 II. Quo-

II. Quoniam Aurum e
substantiis, solidis, aridis, sicci
& compactis est compositum.
frustrà quis fuerit in eruendâ e
eo substantiâ potabili.

III. Quia substantiæ Au
ri à naturâ tam perfectè unitæ
sunt, & combinatæ invicem, u
nulla potentissimorum Corrosi
vorum violentiâ dirimi ab invi
cem possint: Admodum ridi
culum sit, & vesaniæ proximum
velle, cum menstruo insipido,
non corrosivo, sed qualitatibus
Auri proportionato, vel Essenti
am, vel Tincturam ex Auro ex
trahere.

IV. Quicumq; vult in for
mam potabilem Aurum redige
re; is per menstruum acre, Cor
rodens, id dissolvat; oportet;
absq; quo sit, Æthiopem dealba
verit.

V. Au

V. Aurum in formam po-
bilem per menstruum conve-
nens reductum, non abiit reali-
tâ suâ consistentiâ Metallicâ,
sed hanc solummodo abscondit,
diffusum quippe ac per mi-
nima in subtilissimos atomos di-
versum: qui tamen ipsi coniun-
gi & uniri utiq; possunt, Auro ad
eandem consistentiam metallicam
revertente. Ac siquidem in ta-
li forma consistit aurum, rectius
Magisterium Aureum, quam vel
Aurum Potabile, vel Essentia,
vel Tinctura Auri, nuncupetur.

VI. Magisterium Auri ita
accuratè præparatum, poterit
esse loco egregii Bezoartici, re-
spectu Auri: tum primæ notæ
Diaphoreticum, respectu spiritu-
um solventis adsociatorum: At
propterea pro Medicinâ Univer-

fali haberi minimè debet, quum
in morborum curatione ali
præterea quàm plurimis Medica
mentis peropus sit, nimirum præ
caussarum morborum varietate
& exigentiâ, & Methodo
Hippocraticæ Indicationibus cu
rativis multiplicibus.

VII. Non est Auri Mag
isterium, quod non interdum
tàm nocere, quam juvare possit
si eius manifestæ qualitates, do
sis, rectusque usus negligantur.

XIX. Quisquis Medica
mentum in formâ potabili ac
salinâ præparatum, pro verâ, rea
li & simplici uri substantiâ ven
dit ac dispensat: is & proximum
fallit, & in artem spagyricam
vel per ignorantiam, vel per ma
litiâ, insigniter est iniurius, lu
celli

liq̃s, quam propriæ conscien-
amantior.

Atque hæc sunt, Benivole
Lector, quæ de Auro hoc libro
scribere placuit, non sine aliquâ,
sedo utilitate tuâ. Quia enim,
quid de Auro potabili statuen-
um sit, liquidô demonstraveri-
tus: poterunt jam Artis studiosi
cavere sibi ab imposturis alio-
rum, & tam sumptibus quam
tempori deinceps, in re nihili,
arcere. Quod si quis sit, qui
materiam hanc melius, quam
nos intelligere, & contrarium
discere, quæ adtulimus, osten-
dere præsumat: edat, quæ-
sumus, suæ transmarinæ sapi-
entiae specimen, ac non strepe-
arum nugarum, non futilium

K 4

phan-

phantasmatum larvâ personatus
sed evidentibus Artis exemp
& probis munitus in scenam
prodeat contra nos; paratissim
παλινοδῆν, siquidem erroris fue
mus convicti. Tu vero. Ber
vole Lector, in bonâ nostra vo
luntate acquiescas, rogamus
qui si in præsentiarum varias Au
ri præparationes non describa
mus: quippe quarum alii libri
sint plenissimi: non omittemus
tamen, primâ quaq; occasione
datâ, alia maioris momenti Secre
ta nostra in lucem emittere: pu
blico, uti speramus, bono, cum
nos nostraq; omnia & addix
mus hætenus, & deinceps
semper sumus, cum Deo,
addicturi.

F I N I S.

APHORISMORUM
CHYMIATRICORUM

synopses

SECTIO PRIMA.

Aphorismus I.

Beata omnia sui au-
ctorem conserva-
toremquè habent
Deum; quippe qui
ens est entium,
fons solus & unicus omnis boni,
cui proin soli gloria grateſq; æ-
ternæ debentur,

Aphorismus II.

Quicunq; in intima naturæ
secreta ſive arcana penetrare ani-
matus eſt, eum oportet præ o-
mnibus mentem rectà ad Deum

K 5

con-

SYNOPSIS

convertere, & ab eo sapientiam suppliciter petere. Is namque & creavit naturam, & creatam consilio regit immutabili: unde liberrimam potestatem habet revelandi effectus operum suorum, cuicunque velit, id quod ex admiranda ejus providentia cotidie licet animadvertere.

Aphorismus. III.

Quemadmodum luci adversantur tenebrae, ita & veritati bellum indixit error. At verò ut tenebris opposita lux clariùs emicat: ita errorum obtentu veritas illustrior fit, atque conspectior.

Aphorismus IV.

Sicuti inter fruges bonas plantasque utiles, uberrimus saepe est ziza-

APHOR. CHYMIATR. 3

zanziorum, urticarum ac spina-
rum proventus: ita & artes erro-
ribus, impolituris, præpostero de-
que hominum usui sunt expo-
sitæ. Verumtamen quemadmo-
dum propter zizania à laboribus
suis non deterretur agricola: ita
neque vir sapiens ab erroribus,
fraudibus, & abusu malè feriato-
rum transversum se paritur rapi,
ut illorum causa artes bonas
vel neglectui habeat, vel con-
temptui.

Aphorismus V.

Quicumque medici verè ra-
tionalis nomen mereri discu-
pit, sepositis omnibus affectibus,
artis Chemicæ cognitionem si-
bi acquirat, tribus hisce rationi-
bus potissimum intentus. qua-
rum

rum prima est, ut in rebus, quæ
cognoscit, bonum discernere
sciat à malo. Altera, ut in oc-
cultas illas inquiret, modo ter-
minisq; , quos Deus ipse præfina-
vit. Tertia, ut, malis reiectis
res bonas suspiciat, & quo quâq;
loco habere debeat, discat, neq;
pluris eas minorisve æstimet,
quàm mereantur ipsæ.

Aphorismus VI.

Chemia, non tantum ars est
μινλκλ sive effectrix, sed & insuper
theorica. Etenim & modum tra-
dit resolvendi in sua principia u-
numquodque mixtum & occul-
tas naturæ vires detegit, huma-
numque intellectum iucundissi-
mâ mysteriorum naturalium co-
gnitione explet. Unde fit, ut &
acutiùs videat physicus & ratio-
nes

APHOR. CHYMIATR. 5

es suas firmare meliùs & muni-
sciat.

Aphorismus. VII.

Chemia, impura medicamen-
defæcando, iisque imbecillio-
bus vires acuendo, sapore atq;
spectu inamabili præditis gra-
tam conciliando, non tantùm
ecus atque utilitatem magnam
arti medicinæ pharmaceuticæ
onfert; verùm etiam multis u-
lissimis arcanis, quæq; veteres
ogmatici penitus ignoraverūt,
medicinam locupletat.

Aphorismus VIII.

Chemia suas operationes o-
nnes duobus instrumentis ag-
greditur & perficit: quorum al-
terum ignis est, alterum solvens,
quod menstruum Chemici no-
ninitant. Horum beneficio illa
verum

verum à falso ac possibile disce-
nit ab impossibili.

Aphorismus IX.

Universus Chemiæ ambitus
tribus principibus terminis, a
quos omnes eius actiones uni-
collineant, circumscribitur. quo-
rum primus est, in suas partes
essenciales unumquodque co-
pus, quod dividi hoc modo
aptum natum est, distribuere, illa
à se invicem separare, & ab omni
superfluitate vindicare. Secun-
dus, easdem has substantias pu-
riori, subtiliores ac efficaciore
reddere. Tertius denique, co-
pora fixa, & ad dissecandum in-
donea, ope convenientium men-
struorum in formam magister
vertere.

Aphorismus X.

Co

APHOR. CHYMIATR. 7

Corpora omnia, in quæ suas operationes exercet Chymia, in tres quasi classes cōmodè dispe-
cuntur, suntq; aut vegetabilia,
aut animalia, aut mineralia.

Aphorismus XI.

Eadem hæc corpora naturali-
ter sunt composita ex tribus sub-
stantiis elementaribus, sulphure
videlicet, mercurio, & sale.

Aphorismus XII.

Dictæ substantiæ, forma, pon-
dere, consistentia, proprietate, ac-
tione & virtute sunt inter se di-
spares, idq; pro differentia corpo-
rum: quanquam hæc omnia in-
potentia nihil sunt aliud, quam
sulphura, mercurii & salia.

Aphorismus XIII.

Calor omnis, quo quod calē-
fieri, digeri, aut coqui potest, cō-
muni

igni ignis nomine continetur
cui soli hos effectus præstare
competit, idque vel modo viâ
naturali, vel interventu alicuius
materiei, ut lignorum, olei, &
quæ sunt eius generis.

Aphorismus XIV.

Et si autem ignis, ratione di-
versorum graduum, effectuum
etiam diversorum aucter existit
nihilominus tamen eius qualita-
res istis sunt limitibus coercitæ
ut frigidum quid aut humidum
producere nequeat. Imò ne
compositum quoddam, quin
semper maneat calidus & siccus
quæ perpetua eius natura est, c-
mnis mutationis expers. Eapro-
pter neque suppeditare alicui
corpori humorem potest, quem
nullum habet, neque rei suæ na-
turæ

APHOR. CHYMIATR. 9

trâ sicca & arida formam dare
quidam & aquosam, quantum-
s multi ita falsò sint persuasi.

Aphorismus XV.

Res, quæ in igne tractantur, o-
nes alterationem subeant, & de
naturalis sui temperamenti statu
modò modo deiciantur, necesse
est. Ac magis quidem, si vel vehe-
mentissimum eum vel diutius su-
tinere cogantur: minùs, si remis-
sor fuerit, moraqué in eo brevior.

Aphorismus XVI.

Quicunq; liquores vim habent
corpora fixa & densa attenuandi
& dissolvendi, eos non iniuriâ
solventia quis vocaverit.

Aphorismus XVII.

Hos in tria genera rectè dispar-
timur, ut quidam eorum sint a-
quosi & insipidi: alii acuti & cor-
L rosi-

rosivi: reliqui oleosi & sulphurei

Aphorismus XIIA.

Qui primo genere comprehenduntur, & revera sunt insipidi, in vegetabilia, substantiasq; animalium, vel per decoctionem, vel in fusionem, saccharum item & salia, quæ ipso actu sint salia, dissolvendi facultatem obtinent, ultra quos fines vires suas non exporrigunt. Nolim tamen hoc ita accipi, quasi omnia hæc solventia substantias sulphureas rerum, in quibus sulphur prævalet, elicere possint. Aquæ enim cum oleo quod ipsum igneæ naturæ est sympathia nulla vel affinitas intercedit.

Aphorismus XIX.

Solventia acuta recludunt & dissolvunt corpora metallica & lapides

APHOR. CHYMIATR. II

Acida vi corrosiva spirituum a-
um, qui propter similem quan-
um ac homogeneam naturam,
potentiale, quod in se reliquæ
metallorum, lapidumq; substan-
e unitæ continent dissolvunt.
c huic dissoluto cum corpore
o aquoso, non secus atq; oleum
ræ, adhærescentes, transformât
accidentaliter, vel in liquores,
el pulveres subtilissimos, vel sali-
miles substantias, plane ad arbi-
rium Chemici. Nec verò sine
corrosivo dissolvi metalla lapi-
esvé ullo pacto possunt.

Aphorismus XX.

Omnia metalla; markasitæ la-
ides, cōchylia, simul ac vel liqui-
lam vel salinā formam sunt ade-
ota, simplicia esse desinūt, vereq;
lici res compositæ merentur,

L 2

quan-

quandoquidem absq; adjectione solventium in his formis neque consistere, neq; persistere diu possunt, usq; adeo, ut, si illis priveretur, has quoq; pari ratione deponant, & tanquam postliminio redeant ad consistentiam solidam priorem.

Aphorismus XXI.

Solventium alia in formam liquidam resolvunt mineralia: alia in pulverem subtilissimū ea præcipitant. Et, quæ solvunt unum corpus, intactum sæpe relinquunt alterum. Quæ se soli associant, aliis bona pax est Mercurio. Neq; quod huic amicum est, cum sulphure quoq; conspirat. Qua de causa arbitramur, non dari in rebus naturalibus sive menstruum sive solvens, quod naturaliter & con-

convenienter omnia corpora dissolvere, multò minùs proprietates eorum naturales & facultates integras, in una essentiâ coniungas, extrahere queat.

Aphorismus XXII.

Quicumq; fusus supra corpus minerale fixum vel lapideum liquor, id in formam liquidam solvendo, aut in pulverem subtilissimum præcipitando agitur atq; effervesceat: is corrosivus, quæ verè & realiter talia sint, meritò accètur. Atq; hæc quidem non sunt eadem atq; uniusmodi, sed tam solvendi potentiâ, quàm qualitatibus specificis mirum in modum inter se dissident. Alia enim corrosiva sunt de genere vegetabilium, alia ex substantiis animalium, alia ex mineralibus. Quædam na-

turalia, quædam naturalia atque
artificialia simul: simplicia ite
& composita: horum est usus i
tra corpus humanum, illorum f
cus. Neque defunt, quæ, instar
gnis, usui sint, & quæ damno, h
bita nimirum ratione doseos
modi utendi. Reperiuntur den
que, quæ specificè sint veneno

Aphorismus XXIII.

Quicumque in liquore realit
insipido, nulliusq; omnino ac
dinis particeps, metallicum v
lapideum corpus solvere se po
jactitat, omniaque per æquæ co
rosiva, posthabitâ distinctione
respectu eorum, quæ suprâ dix
mus, damnat; is aut crassam sua
in arte ignorantia, aut studi
arcana occultandi, aut deniqu
strenuum se impostorem eo ip

cy

APHOR. CHYMIATR. 15

videnter prodit, qui in gratiam
corum, qui corrosiva sine ratio-
ne detestantur, ac extremè exse-
crantur, tale quid cōminiscatur.

Aphorismus XXIV.

Omnes spiritus acidi possunt in
formam scissilem condensari, co-
ngulari ac in pulverem verti co-
tum quinetiam quidam ita fixa-
ri, ut examen vehementissimi et-
iam ignis sustinere valeant, ut vel
hinc, cuius illi sint naturæ, & ex
quā substantia compositi, satis
superq; colligere liceat sapientib;

Aphorismus XXV.

Solventibus sulphureis sive o-
leosis & combustilibus nulla est
cum metallis & lapidibus conve-
nientia; etiamsi quidam chemis-
corū in spiritu terebinthinæ, aut
aliis oleis stillatitiis, modo nō mi-

nus ridiculo, quàm à principiis
veræ artis alieno, hæc & solvere,
& tincturis suis exsuere posse
splendidè gloriantur.

Apherismus XXVI.

Aqua vitæ rectificata, & ab omni aquositate liberata, quam spiritum vini vulgò vocant, est liquor sulphureus, multum subtilis, diaphanus, naturæq; coelestis inter omnia alia sulphura. Is utut possit substantias lignosas atq; resinosas dissolvere: sal tamen & saccharum sunt eius potestati exempta: atq; idcirco multò etiam magis metalla, nisi imbuta prius atq; imprægnata sint humore quopiam corrosivo. Experiatur quivis, quos velit, modos, sive in oculos incurrant, sive minùs, & vera hæc esse cognoscet.

Apho-

Aphorismus XXVII.

Acetum destillatum, quando
 supra corpus quoddam lapideū
 non fixum, coralla, perlas, oculos
 ancri, ferrum item, stannum &
 plumbum fustum est, spiritus ejus
 acidus separatur, atq; se his cor-
 poribus affricat, & si iterum ab
 his abstrahitur, mutatur pars ejus
 in spiritum, instar spiritūs vini, ar-
 dentem, quem spiritum stanni,
 plumbi &c. ardentem appellare
 Chemicis solenne est, quum ta-
 men ipsissimus sit spiritus aceti,
 nunc in modum alteratus.

Aphorismus XXVIII.

Sunt liquorum quidam, qui in-
 fusi supra corpora quædam mi-
 neralia rubri evadent, aut aliter
 colorentur, id quod accidentaliter
 iis obtingit, non quòd tinctu-
 ram

L 5 ram

ram quandam ex corporibus hi
adtrahant.

Aphorismus XXIX.

Aquas tam vegetabilium, quàm
animalium, si rectè se habere de
bent, necesse est præviam conveni
ente digestionem, & sine aquæ ad
ditione destillari, adq; tempore cir
culari. Alioquin minoris erunt ef
ficaciæ, temporisq; injuriis magis
obnoxia. Ac notatu dignum est
partem earum, quæ primùm pro
dit, bonitate reliquis præcellere.

Aphorismus XXX.

Quædam sulphura sunt adeo
subtilia & volatilia, ut, additâ a
quâ salvo nativo odore & sapore
à corporibus suis separari possint.
è contrario quædam ita crassa
terrestria, & ponderosa, ut sine
empyreumatis notâ non destil
lentur.

APHOR. CHYMIATR. 19

entur: unde pessimum sepe retinent odorem, qui nequaquam est perfecte emendabilis.

Aphorismus XXXI.

Substantiæ sulphuræ, resinosæ, atq. oleosæ, sive vegetabiles, sive animales in tria diversa olea per destillationem dividuntur: quorum primum leve, & subtilissimum quàm proximè à nativæ aëris abest: alterum crassius est & tinctum: ultimum viscosum, rubrum, pōderosum, vim exsiccan- di habens, quàm cætera, majorē.

Aphorismus XXXII.

Benzoinum gummi est odora- tum, & sulphureum in modum resinæ combustile; ex eo flores aridi, iterumq; instar resinæ fusiles per sublimationem conficiuntur. Magna est nullibi non charta- rum

rum Chemicarum copia , quæ
modos illud destillandi, toto, ut
dicitur, horreo nobis admetian-
tur. Quorum tamen omnium vi
compulsum discerptūq; Benzoi-
num, ne guttulam quidē veri gra-
tiq; adoris olei per se reddet, &
quicquid hoc nomine venditatū
hactenus est, tametsi odorē Ben-
zoini mentitur, nihil tamen ali-
ud, quàm latibulum quoddam
est, sub quo Benzoinum alienis li-
quoribus adulterarum occultitur

Aphorismus XXXIII.

Salia vegetabilium possunt à
propriis suis succis sine calcinati-
one separari. Interim tamen, quæ
ex cineribus in propria sua aqua
instar granulorum coagulatis, &
à residentia sive parte causticâ,
quam combustionem vel calcinati-
oni

APHOR. CHYMIATR. 21

ni debent, separatis, extrahun-
tur: Illa Salibus succorum, splen-
dore, siccitate, saporis bonitate
& virtutibus ne latum quidem,
ut aiunt, unguem cedunt. At, quæ
obscura sunt, urinam odore, sa-
pore calcem referunt, linguam
corrodunt, instarq; tartari calci-
nati in aëre colliquantur; ea &
minùs valent, & plùs nocent re-
liquis.

Aphorismus XXXIV.

Sanguis, caro atq; ossa animalium,
præter sal fixum, quod sali
vegetabilium simile est, insuper
& volatile quidpiam, quemad-
modum & succinum, possident.

Aphorismus XXXV.

Calidi & humidi, debitæq; di-
gestionis beneficio salia quædam
fixa, volatilia reddi possunt ac a-
pta, ut sublimentur.

Apho-

Aphorismus. XXXVI.

Tartarum hypostasis, sive sedimentum vini est, & si ratio habeatur eius, quod in ipso prædominatur, sal quoddam vegetabile, mixtum terræ cuidā subtilissimæ, seu parti lutosæ, quam fructificationis tempore vitis ad se allicuit, largiùs nimirum vel parciùs, pro diversitate soli, in quo eadem educatur. Manifesto namq; usuenit, quòd sint vina, quæ plus minusvé Tartari, quam alia, contineant, & consimiliter unū Tartarum magis lucidum, granulolum, salinumq; sit altero. ipsum hoc, quem tradimus, modo compositum esse, reapse deprehendet, quisquis ad depurationē eius oculos convertit. Nam per hanc secretā illa parte fæculentā, lucidū

cya-

APHOR. CHYMIATR. 53

vadit tartarum , instarq; salis,
 rystallinum. Neq; tamen ideo
 urum est merumq; sal , quem-
 dmodum sunt salia per medium
 calcinationis à vegetabilibus se-
 parata , sed alias adhuc in se sub-
 stantias complectitur, quod dua-
 bus potissimum rationibus pa-
 lam fit. Nam neq; in aqua frigi-
 da, ut alia salia , liquatur vel dis-
 solvitur : & , si igni submittatur,
 qua unà cum oleo exhibit , ac ex
 calce in fundo residuâ sal para-
 vis, album , & facultatis admo-
 dum corrodentis. Hoc humi-
 ditatem aëris in loco humido
 ad se pertrahendo , in liquo-
 rem detergentem unctuosum-
 que resolvitur , quæ eius na-
 tura quibusdam imposuit , ut
 oleum id tartari appellarent,
 quum

quum tamē nihil aliud sit, quam
sal tartari resolutum. Dixi suprā,
pro diversitate terræ, diversis
quoq; in tartaro crudo qualita-
tes reperiri: addo, non rarò etiam
perverfas. Quapropter censen-
dum est non propter abundan-
tiam tantum tartari, sed & alias
huius perniciosas qualitates, vini
usum corporib9 sæpe damnosum
esse: ex quo varios morbos, va-
riis in locis, in homines invadere,
etiam experientia perhibet. Tar-
tarum est quoddam quasi vini
fermentum. Sal ipsius prædictum
qualitate terrestri & spongiosâ,
cuius beneficio spiritus acres ab
omnibus omnino liquoribus a-
vocat ac imbibit, cumq; iis peni-
tissimè se unit. Atq; hac de causa
appropriatum est instrumentum,
metal-

APHOR. CHYMIATR. 25

metalla aliaq; corpora fixa, à li-
quore, in quo soluta sunt, modo
am commemorato, liberandi,
ut in formâ pulveris subtilissimi
in fundo subsidant. Mercurio ho-
stiliter est inimicum: qui chemi-
cè fixatus, inq; formam pulveris
ut aliam quampiam redactus,
ut ut fortissimum etiam ignem
sperat, si tamen cum sale hoc mi-
ceatur, Vulcanoq; denuo subji-
ciatur, in formam derepente pri-
tinam redivivus profiliet.

Aphorismus XXXVII.

Quemadmodum sal princeps
corporum basis est & balsamus: i-
ta & Chemiæ in nobilissimorum
& preciosorum medicamento-
rum præparatione, si quid aliud,
utilissimè inservit. Advertendum
est; suam cuiq; sali esse proprieta-
tem,

tem, quæ ad illius differentiam quoque evariet. Sali, non ignis vehementia, non multæ magnæque sufflationes, neque etiam instrumentorum varietates sunt balsamum extorquent: sed artificis dexteritas temporisque non interrupta continuatio cœlestem illum spiritum de potentia in actum deducunt, ut, per invisibilem transitum, in gremium adamatæ sibi nymphæ se insinuet.

Aphorismus XXXIII.

Sal Armoniacum, quo uti Chemia consuevit, duabus partibus est compactum, sale videlicet volatili, quod in fuligine lignorum, sanguine item, atque urinis animalium reperitur; & sale communi. id quod evidenter apparebit, si partem salis volatilis cum debi-

APHOR. CHYMIATR. 27

lebita spiritus salis communis
quantitate ad artis præscriptum
miscceas: sal inde Armoniacum,
eiusdem cum sale Armoniaco
vulgari qualitatis cōficies. Quo-
niam ergo sal Armoniacum ex
duabus tam acutis, subtilibus &
penitrabilibus substantiis conflu-
tur, mirum non est, spiritum nitri,
aliásq; aquas fortes ita ab eo ex-
acui, ut aurum in liquorem trās-
parentem, veluti experiētiā
constat, resolvant. Idem sal cum
metallis ac markasitis commi-
xtum partem eorum in forma
subtilissimæ fuliginis secum in a-
lembicum evehit. Liquor ex illo
destillari nullus potest, sed sem-
per in sua consistentia sicca in al-
tum exsilit, nisi fortean extra-
neus quidam liquor ipsi accedat.

M 2 Apho-

Aphorismus XXXIX.

Non est sal, in quo plus mysteriorum, quàm in nitro natura recondiderit. Ipso orto est mirabile. Nam, præterquam quòd ex proprio suo ente, ut alia salia, crescat, insuper etiam ex urina animalium, quæ in bonam quandam atq; umbrosam terram continuò cadit, procreatur: atq; hoc bonitate & viribus differt, ut ipsa animalia. Evulso semel ex terra nitro, restibile manet semen, sive materia quædã generans, ex quâ communib; elementis innutritâ, id renascitur atq; augescit, ut ad tempus debitum vicissim possit inde crui. Ab externis recrementis & sordibus depuratũ, Alabastri instar splendet. In omnis generis figuras transformatur,
cas-

APHOR. CHYMIATR. 29

asque non minus nitidas & pu-
as, quam si ex albissima cera fo-
ent. In laminas ductum tenuissi-
nas, ut metallum, tinnit: dissolu-
umque postea in conveniente
quæ quantitate redit in lapillos.
Foris signaturam aquæ, & quali-
atem quandam glaciei instar fri-
gidam præ se fert, quantumvis
linguam acriter feriat & mordi-
et: intus verò ad igneam natu-
am penitus concedit, atque id-
circo, quando destillatur, spiritus
ejus exæstuat, atque in modum
flammæ penetrat in subjectum
vas, facitq; inibi reflexionem,
qualem Sol, quando vesperi ad
occasum properans rubicundissi-
mo colore cœlum inficit. Ardet
hic in potentiâ, ut ignis, dissol-
vitq; metalla, vel in pulveres sub-

M 3 tilif-

tilissimos, vel liquores transpa-
rentes, id quod ipsi etiam igni ne-
gatum est, ac, quod magis, vin-
nullam formæ illorum essentiali
infert. Mercurii fluxilitatem ad
certum usque gradum cohibet
atque ut hujus consortio nobile
quoddam efficax, ac tutissimum
diaphoreticum producit, ita alii
corporibus juncto illi, alii fun-
effectus accepti referendi. Idem
ille spiritus addito metallo fixo
formam Nitri vicissim induit, at
que in igne revera ardet, & vice
versâ ita fixatur, ut ad vehemen-
tissimi etiam ignis insultus inte-
ger obduret. Tam multis, tamq[ue]
præclaris, iisque beneficio Che-
miæ manifestatis arcanis dota-
tum est nitrum, ut unicuiq[ue] in re-
rum natura, Sali, Mercurio, sul-
phuri,

APHOR. CHYMIATR. 31

phuri, hoc nomine palmam, si
non præripiat, ambiguam profe-
rò faciat.

Aphorismus XL.

Corallia, Perlæ, oculi cancri,
mater Perlarum, omniâque con-
chylia, & alia similia corpora,
quæ mediæ sunt inter ossa & lapi-
des naturæ, marina, aut in aliis a-
quis nascentia, aquam in se, ole-
umque combustile, licet non tam
copiosum, quàm ligna, continēt.
Horum cinis conformis est calci
lapidum, ex quo, quod vegetabi-
lium salibus simile sit, sal extrahi
nullum potest. Tantum substan-
tia est terrestrior, gustui, ut calx,
apparens: non facilè solvitur: ne-
que, ut alia salia solent, in granu-
la compingitur. Corallos hos
perlasque cum spiritu aceti in

M 4

for-

forma salina præparatas chemi-
corum bona pars, sal corallorum
perlarumve vocat, quum tamen
realiter non sint sal, sed corpora
integra soluta, beneficio spiritus
aceti adhærescentis in tali formâ
subsistentia. Et, quum dicunt per
multas cum aqua destillata eva-
porationes dictos spiritus exha-
lare, sic ut à corporibus his acri-
monia omnis exsulet, crassissi-
mum errorem committunt, quē,
si gustum tantummodo suum, li-
bram, ignemve consulant, facili
negotio ipsimet sint agnitori.

Aphorismus XLI.

De corallis & perlis nullam sub-
stantiam separat aut educit vel
spiritus aceti, vel alia solventia:
sed corpora eorum interiùs per-
meando dissolvunt. Aliud au-
tem

APHOR. CHYMIATR. 33

im est dissolvere, aliud separare.

Aphorismus XLII.

De corallis non potest extrahi
tinctura, quæ realis ac sincera sit,
subsistens in seipsa, quemadmo-
dum verbi gratiâ sunt tinctura
rosarum, croci, &c. quæ reverâ â
corporibus suis separantur, ut ne-
que tincturæ, neque qualitatum
principum, quas possidebant, in
his quicquam remaneat. Occla-
nitet huic aphorismo, quicunq;
voluerit: integra semper illi sua
constabit veritas, neq; ullo con-
trario exemplo poterit convelli.

Aphorismus XLIII.

De lapidibus preciosis non po-
test separari tinctura, liquor, aut
sal. Qui eos in vehementissimo i-
gne cum sulphure, nitro, aut aliis
salibus stratificatos calcinant, &

M 5

post.

postmodum eorum substantia
separare, vel in liquorem reduce
re satagunt, duobus modis turpi
ter alucinantur. Primò enim cal
cinatione hac omnem iis tinctu
ram adimūt, & temperamentum
naturale alterando proprietate
illorum specificas deprædantur.
Id quod in magnete videre est
qui calcinatus virtutem adtracti
vam omninò deperdit. Secundo
ex illis hoc modo calcinatis ex
trahunt aut dissolvunt partem sa
lis extranei, quod corpora, cum
quibus calcinati sunt, illis appe
gerunt, quodq; tam acutum est
tamq; corrodens, ac calcinatum
Tartarum. Atq; illud demum est
quod olei, salis, essentiæ lapidum
preciosorum nomine magnificè
insigniunt. Quod tamen non
magis

APHOR. CHYMIATR. 35

magis ipsi competit, quàm verisimile est, rem suâ naturâ atque intrinsicè insipidam sal habere corrosivum. Par eorum error est, qui ex crystallis oleum extrahere annituntur.

Aphorismus XLIV.

Talcum album est minerale, formam habens lapidis, squamosum, lucidum, resplendens, ut perlæ: gustui insipidum occurrit, tactui molle atque unctuosum, odoris expers est, ponderosum: in igne permanet incombustile, destillatum, nō plus liquoris, quàm aurum emittit; non dissolvitur in spiritu aceti, succo citri, spiritu vitrioli, sulphuris nitri, aqua forti, regia, multò etiam minùs in insipida. Non desunt tamen, qui se ex illo liquorem tempe-

temperatissimum extrahere possunt, se arroganter perhibeant, quicquid bellam foeminarum faciem illibatam conservet, tum etiam rugis obsitam, aliisque vitiis decoratam emendet. Verum infelicem eorum errorem successus operati frustratio satis coarguit. Rursum diculum certe est, talcum eos in fornace vitrificatoria, aliisque vehementissimis ignibus, quam maximè possunt, calcinare, & nihilominus ab eo liquorem sollicitare, quem, etiam cum crudum erat, negabat. Nonne rationi est consentaneum, quem ante calcinationem obtinere ab eo non possunt liquorem, eundem, illa perfecta nunquam datum iri?

Apho.

Vitriolum compositum quidam
est, quod in imis terræ visce-
bus accidentaliter ex fortuito
conphæsu trium substantiarum,
spiritus nimirum sulphuris mi-
neralis, aquæ communis, & ferri
vel cupri, cum superfluitate ex
eorum minerâ, generatur, quod
oculum eius monstrabit disse-
ctio, quam nos peculiari tracta-
tu, anotomia vitrioli dicto, per-
picuè tradidimus. In illo non est
vel sulphur, vel alumen actuale,
quod oculariter demonstrari
possit; ipsum etiam alumen ex
concurso aquæ, spiritus sulphu-
ris, corporisq; lapidei coaleuit,
quorum hoc efficit, ut forma,
colore, & gustu à vitriolo diffe-
rat. Sed neq; sal est, neq; rectè in
salibus

salibus numeratur vitriolum
Substantia, quæ ex co ad colorem
purpureum reverberato extrahitur,
non est propriè sal, sed spiritus
sulphuris coagulatus, qui beneficio
Vulcani, à residentia mineræ
vitrioli maximam partem secretus,
in forma salis cum aqua separatur,
eaque, si destilletur, præter
pauculum tantum residentia
mineralis, tota abit in spiritus.
A vitriolo nequit separari
substantia, quæ de natura sua
sine additione aut artificio extrinsecus
accedente somnum provocare,
sopire dolores, omnesq; ardores
internos extinguere, vel aliorum
nobilium anodynorum vegetabilium
loco esse possit. Pulvis iste subviridis
vel flavus, quem chemici quidam, median-
te

APHOR. CHYMIATR. 39

præcipitatione, vel attractione
 per laminas ferri facta, separant,
 non est sulphur, sed pars minera-
 ra, & fixa vitrioli, cui nomen sul-
 furis vitrioli anodynus nequa-
 quam debetur. Spiritus vitrioli
 acidus, siue primus ille subtilis, si-
 ne ultimus, oleum vitrioli dictus,
 sine additione non potest eò adi-
 gi, ut acrimoniam suam & facul-
 tatem corrodentem, solven-
 temque cum dulci & saccharino
 sapore cõmutet, &, si id fieri pos-
 set, proprietates tamen alias unà
 accerferet. Quum dubio procul
 res dulcis per proprietatem aci-
 dam, & vice versa operari neque-
 at. Qui in hoc laborant, ii animo
 suo vanis speculationib. dedito,
 magis velificantur, quam ut ar-
 canorum virtutes, certis suis fini-
 bus

bus à Deo destinatas, in gradum
sue perfectionis eminentiorem
evadere contendant. A vitriolo
viridis quidam liquor abstrahi-
tur, quæ tamen viriditas non est
ipsi spiritualiter atq; indivisum, ut
aqua alteri aquæ, permixta: po-
tius accidentalis quædam res &
subtilissima fuligo cuprea, ab eo
vicissim separabilis, sic ut liquor
is clarus limpidusve evadere pos-
sit. Idq; per hanc irrefragabilem
maximam, quod nihil sit in vitri-
olo, aquam ipsius aut liquorem
tingens, quàm cuprum.

Aphorismus XLVI.

Quanquam sulphur minerale
ad ignem quemadmodum resina
dissolvitur, & ob suam unctuo-
sitatem etiam comburitur: inte-
rim tamen non est artifex, qui ex
illo

APHOR. CHYM. IATR. 41

to per destillationem oleum se-
 rrare possit; aut, si id tentet, nihil
 iud in alembico suo vel recipi-
 ente inveniet, quàm purum pu-
 rumque sulphur. Nec verò etiam
 cida illa substantia, quæ per
 combustionem ab eo separatur,
 oleum est, sed sal ejus fuliginosus,
 cui fumi ad instar in aërem as-
 cendit, meritoque attractæ ab il-
 li humiditatis dissolvitur in li-
 quorem, Cui, cum neq; combus-
 tilis sit, neque igni materiali mi-
 nus, quàm aqua contrarius, non
 rectè olei nomen vulgus impo-
 nit.

Aphorismus. XLVII.

Antimonium, minerale est,
 compositum in natura ex sul-
 phure combustili, Mercurio me-
 tallico fusili & fuliginoso, & sale
 N quo-

quodam vitrificante; non est in
eo tinctura substantialis, ab his
substantiis distincta; sed varios
quos induere potest, colores igni
potissimum debet: non aliter
quam quum ex Mercurio, fald
& sulphure minerali invicem
mixtis, ac concorporatis, pulve
rem rubicundissimum, cinnabri
um dictum, conficimus. Quod
ipsum tamen non obstat, quin
iterum sejungi possunt, ac Mer
curius in pristina suam formam
prorumpere. Non itaque sepa
rari a corpore potest, quod in eo
nullum est, neque eadem sunt
separare colorem, & artificia
liter colorare. Cetera neque li
quorem in se habet antimonium
nisi accidentaliter, combure
do nimirum sulphur illud, com
bust

APHOR. CHYMIATR. 43

ustile, in certis instrumentis de-
 illatoriis aërem attrahere aptis,
 um namque salsa illa fuligo in
 quorem dissolvitur, non alio
 modo, quàm de sulphure simplici
 præ dictum est. Sunt hodieque
 ibilia quædam ingenia, quæ
 ejectorium illud reddere co-
 antur, ita, ut more quorundam
 enignorum catarticonum ve-
 etabilium hunc in finem a Deo,
 recipuè productorum, benignè
 cure, & sine omni malæ altera-
 tionis periculo, semper, atque
 in omnibus corporibus, humo-
 res purgandos per inferiora tan-
 tum deducat, Verùm omnes
 isti processus, quos hanc in rem
 hactenus scripserunt, si cum pro-
 prietatib. simplicissimorum etiam
 purgantium rosæ ac senæ com-

N 2 paren

parentur, in nullo vel loco vel
precio poterunt consistere.

Aphorismus XLIX.

Mercurius mineralis sive ar-
gentum vivum, substantiæ est in-
ter res naturales maximè admi-
rabilis. Extrâa, cri atq; aquæ affi-
milatur, intra, ignem terramq; re-
fert. Equidem compositû quid-
dam est, nihilominus tamē in de-
stillatione tam se heterogeneum
quàm aqua, exhibet, neque ar-
eum vel dissecare, vel diversa
ab eo substantias separare valet.
Potest quidem sub variis formi-
delitescere, & diversarû faculta-
tum medicamenta ex illo confie-
ri: at hoc non impedit, quin pri-
mam suam formâ repetere sem-
per possit. Chemici certe, qu-
cum fixum reddere ad labora-
runt

APHOR. CHYMIATR. 45

unt, quum se in hoc frustra esse
animadverterent, nomen servi
fugitivi appositè ipsi indidere.

Aphorismus XLIX.

Plumbum non habet in se sal,
quòd actualiter, quoad colorem,
gustum & qualitatem sal sit, sed
al quoddam vitrificans, multo
erò minùs saccharum in eo re-
perire est. Unde forma hæc plum-
bi præparati, quam sal aut saccha-
rum Saturni vocant, nihil aliud
est, quàm plumbum mediante p-
ceto destillato dissolutum, ac in
alem formã adductum, ex qua
mixtione sapor hic nascitur, salvo
interim plumbo, quod intra spa-
cium quadrantis horæ, reduci in-
tegrum potest. Par est de simili-
bus, stanni, ferri, chalybis & cupri
præparationibus. iudicium.

N° 3

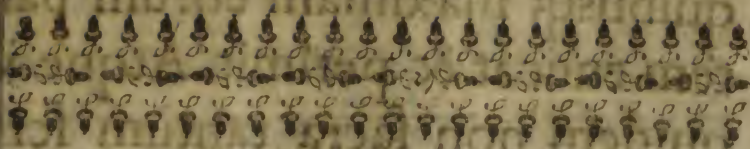
Apho-

Ex argento non potest extrahi
tinctura carulea, sed alicujus ad-
ditionis interventu in pulvere ca-
ruleum vertitur, à quo argentum
semper repeti potest. Omne et-
iam vitriolum, sal, aut crystallu
genti, res sunt compositæ, quæ à
hoc simpliciter non procedunt.

Ab auro non potest segregari
substantia, quædā portabilis, se-
quomodocunq; præparetur, re-
dire denuò in aurum. Hujus asser-
tionis inconcussam veritatē, ut
& auri utilitates, modumq; quo
chemicè id preparatur, plenè pla-
neq; demonstrabit tractatus no-
ster, qui sub chrysologia nomi-
nibus propediem videbit.

*Sectionis primæ aphorismorum chymia-
tricorum FINIS.*

APHO

APHORISMORUM

CHYMIATRICORUM

synopsos

SECTIO SECUNDA.

Niversum genus huma-
num, propter transgres-
sionem primi nostri pa-
rentis Adami, variis atque innu-
meris miseriis ac afflictionibus,
morti denique ipsi est exposi-
tum. Miseriarum principes sunt,
nuditas, fames, sitis, frigus, calor,
morbi &c. Quorum his potissi-
mum præ aliis Deus opt. max.
tanquam virgis utitur, quibus in
homines tam universim quam
particulatim severè animadvertit.

N 4 qui-

quibusq; maximam eorum partem enecat & perimit. Atque id quidem non sacra tantum scriptura testatur, sed & longa temporum observatione ita comprobatum est, ut, qui id infitias irascitur, eorum, qui Christiani sunt, & sapiant, futurum putem neminem.

Aphorismus II.

Quandoquidem ergo morborum omnium, mortisque ipsius origo prima à peccato est, constitutumque per immutabile & ineluctabile Dei decretum (præter cuius voluntatem ne folium quidem ex arbore decidit) ut hæc in homines grassentur, eosque non meritò solum primigeniæ & nativæ corruptelæ, sed & quotidianorum peccatorum causa

, ad finem usque mundi, variis
modis adficient; necessum est, va-
ræ suæ atque stultæ opinionis
appidò fallantur, quicumque or-
inem hunc Dei per rem quan-
am naturalem interpellari, ac
itra illius voluntatem sanitatem
humanam sartam tectam con-
servari, protrahi denique vitam
psam posse, existimant.

Aphorismus III.

Pendēt itaq; tam sanitas & vita,
quàm mors morbiq; nō á natura
sed á sola atq; unica voluntate &
arbitrio Dei: Jobo etiam teste,
quando inquit: *Ipse DEVS vulne-
rat & medetur; percutit & manus ejus
sanabunt.* Et Amos dicit: *Non est ma-
lum in civitate, quod Dominus non fece-
rit.* Atque hac inevitabili necessi-
tate comparatum est, ut & patia-

N S tur

50 *ΣΥΝΟΨΙΣ*
tur homo, & moriatur postmo-
dum. Unde consequens est, quod
medicamenta, quæ nihil aliud
sunt, quàm media naturalia, mor-
bis, non secus ac fami cibis, po-
tusque siti opposita, non possunt
magis vel sanitatem conservare
vel sanare ægrotudines, quàm be-
neplacitum benedictioque divi-
na illis permittunt. Non alia pro-
fectò ratione, quàm de cibo dicitur
scriptura: quòd homo non vivat
de pane solo, sed de verbo, quod
exit ex ore Dei.

Aphorismus. IV.
Hac de causa morborum alii
sunt curabiles & breves, alii cura-
biles & longi. eorū, qui curatio-
nem respuunt, quidam diuturni,
qui non nisi cum vita ipsa ab ho-
mine recedunt: quidam acuti,
qui

APHOR. CHYMIATR. 231

qui non ita multis diebus, maximam partem eorum, quos adorti fuerint, conficiunt: quidam acutissimi, qui homines vel de subito, vel paucis horis, longoq; ante tempore, quam iis possit medicamentis succurri, è medio tollunt.

Aphorismus V.

Ex quo illud conficitur, officium medici his quasi finibus terminari, ut videlicet aut morbos, qui curatione admittunt, quam potest, citò, tum & jucundè, ad præscriptum regularum canonumque medicinalium curet: aut incurabiles diuturnosq; palliet, ac ex parte levet: semper denique pio suo & bono consilio præstò sit, ad supremam benedictionem, quicquid agit, referendo.

Apho.

Atque hæc licet ita sese habeant, nihil tamen obstat, quin re naturales certis sint ordinibus gradibusque distinctæ, ac medicamenta bonitate & præstantia tam ab insita virtute, quam modo præparandi perfectâ invicem se excedant. Certum namque est quemadmodum mustum turbidum impurumque longè est infra vinum : ac, ut panis ex putrefacta farina confectus beneque coctus granum crudum exsuperat : ita consimiliter medicamentum subtile purum, beneque præparatum ei, quod minùs tale est, merito venire anteponendum. Etenim in pura & spirituali rerum substantia, propriisque earundem elementis, non in terrestri illo corporis

APHOR. CHYMIATT 35

oris crassamento, impuritatibus
multis & superfluitatibus refer-
vis medicatrix residet. Per
nam rationem colligitur, medi-
camenta chymica in universum
omnia, puritate, subtilitate, peni-
rantia, ac proin quoque efficacia,
longè esse supra vulgarium,
quæ crassè præparantur condi-
tionem. In his enim purum cum
impuro permiscetur, ac per lon-
gam decoctionem pars subtilis
in auras subvolat, denique, quod
eliquum est, pravam quandam,
vasis cupreis, in quibus coqui-
tur, qualitatem fortitur.

Aphorismus VII.

Medicamenta illa generalia, si-
ve quomodocunque ea quis ap-
pellare velit, quibus tanquam ba-
sibus, pars medicinæ pharmaceu-
tica

tica universa innititur, qualia sunt Vomitoria, Cataractica, Sudorifera, Diuretica, Cordialia, Alexiteria & Anodyna, si diligentissime secundum ordinem artium chemicarum preparantur, tam in curandis morbis sanabilibus, quam insanabilibus palliandis, operationes suas multo promptius feliciusve, quam medicamenta ordinaria, perficiunt. Quin etiam in morbis desperatis, atque ubi de aegri salute ferè conclamatum est, præcipuè verò in acutis, malignam horum subtilissimamque materiam peccantem edomando, naturæque ad hos expellendum suppetias ferendo, præsentiori sunt, quam hæc, auxilio. Eodem sanè modo, quo, de scripturæ etiam testimonio, vinum subtile

APHOR. CHYMIATR. 55

re & fragrans calorem natu-
um cōservat & correficit, mul-
o, quā aqua communis, effica-
us. Nolo hīc quicquam dero-
are medicis illis, qui chemiæ cor-
nitione destituti, aliis medica-
mentis uti coguntur: potiùs eos,
chemiæ operam dent, seriò
elim cōmonitos. Sed neq; ani-
mus est ab usu medico exclude-
e particularia medicamenta, in
quacūq; forma existant, quā
vel necessitas, vel longo usu ex-
perientia cōmonstrata eorum
virtus requisiverit.

aphorismus VIII.

Sicut morbi à variis diversisq;
causis oriuntur: ita in eorundem
curatione, quemadmodum su-
prā quoque dictum est, diversa
adhibeantur medicamēta, oportet.

tet. Naturam quippe ipsam vide-
mus, non per unum emuncto-
rium, degenerem in corpore hu-
mano materiam, corruptosque
humores exturbare. Qui se me-
dicinam universalem, omnium
omnino morborum, tam cura-
bilibum, quam incurabilium do-
mitricem possidere profitentur,
neque re ipsa & effectis hanc com-
probant, ii & ingrati sunt in
Deum, & in proximum insigni-
ter crudeles. Hoc agere debe-
bant isti nugivenduli, si tam di-
vinum ipsis donum esset concef-
sum, ut clarissima eorum in æ-
gros exstarent merita, nomen-
que operum & curationum ma-
gnitudine inclaresceret, quod e-
ditis, de re, quam nullam habent,
libris conspicuum reddere fru-
stra

APHOR. CHYMIATR. 57

rá affectat. Nam quemadmo-
um militem bonum judica-
us, qui arma bene tractare no-
erit: ita & medici præstantia
annis ex curationibus elucet.

Aphorismus IX.

Omnia medicamenta, sive
implicia, sive composita, gene-
alia vel particularia, quomodo-
cunque præparata, cum ratione,
modoque principiis Hippocrati-
is consentaneo, usurpanda sunt.
Neque enim in quatuor istis ma-
tericibus sive elementis reperitur,
neque artis beneficio fieri potest
substantia tam temperata, quæ
non offendere naturam possit, si
temerè & sine accurato iudicio
eà quis utatur.

Aphorismus X.

Quandocunq; Chymicus cor-
pus

pus dividit, atque ex eo substantias separat, una etiam proprietates à naturali compositione proficentes dividit & separat. Unde quisquis has integras servare velit, illas etiam ab ñe invicem non divellat necesse est.

Aphorismus XI.

Aquæ simplices vegetabilium destillatæ, non habent in se qualitatem prædominantem virtutesque; corporum, à quibus eliciuntur. Albæ enim quum exsistant & insipidæ, facile dispicitur, quòd sulphure sint & sale destitutæ, quæ tum propriū sunt virtutum principum domicilium, tum colorem mixtis, saporemq; contrieunt. Tametsi autem sint aquæ, quæ odorem corporum suorum referant, ut sunt
aquæ

APHOR. CHYMIATR. 59

aquæ rosarum , majoranæ , ro-
 ismarini , lavendulæ , organi &
 aliæ : multum tamen illis deest
 eorum , quibus integra perfecta-
 que corporum essentia comple-
 tur. Tantum sulphur subtilissi-
 mum, oleumve volatile, quo ve-
 getabilia hæc prædita sunt , se-
 cum avehunt, tincturâ aliisque
 substantiis post se relictis. Atque
 idcirco non quasi integrorum, à
 quibus eductæ sunt , corporum
 virtutes exaquent , sed effectui-
 um, qui per certam experientiam
 innotuerunt , habita ratione , u-
 surpari debent. Inserviunt medi-
 cinæ potissimum pro vehiculis,
 ut, ad præparandum alia medi-
 camenta, ut decocta, infusiones,
 extracta.

O 2

Apho.

Olea omnium vegetabilium
sive herbarum sint, sive seminum,
radicum, aut aromatum,
&c. per vesicam aut alio modo
destillata, quæ proprium suorum
corporum odorem saporémve
habent, sunt multò, quàm olea
per expressionem aut infusionem,
calidiora, subtiliora & penetrantiora.
Administraturus ea internè omnium primò & maxime
de dosi sollicitus esse debet,
quum ab una gutta olei cinnamomi,
perperam sumpta; vehementius,
quàm à drachma integra pulveris eiusdem,
inflammetur corpus & incatescat.
Deinde de vehiculo conveniente sibi
prospiciat, non solum, ut calorem
eorum immodicum attemperet,
sed & vim penetrandi nimiam
infrin-

APHOR. CHYMIATT 61

infringat omniaq; ad differenti-
am oleorum ipsorum modere-
tur, quorum non una omnium
est penetrantia, calor, aspredo,
& subtilitas, quæ singula odoratu
& gustu facile est dignoscere.
Eandem etiam cautelam animadu-
vertendum est in usu externo, ut
scilicet appropriato vehiculo un-
guentoso permisceantur, ne ni-
miopere vel excalfaciant, vel in-
cidant, vel inflamment, vel cu-
tem etiam excorient: id quod
quibusdam usu venit.

Aphorismus XIII.

Olea omnia vegetabilium ter-
restria, ponderosa, tenacia & res-
sinosa, quæ per ebullitionem à
corporibus suis non separantur,
neq; instar oleorum suprà com-
memoratorum in altum elevan-
tur,

tur, quum sine corporum suorum combustione destillari nequeunt, empyreuma semper redolent, quocunque etiam modo rectificentur: id quod manifestum est, in ligno juniperino, buxo, guajaco, ebano & aliis. Usus horum oleorum tantummodo externus sit, quum internè sumpta stomachum offendāt, aggraventq; cerebrū. Quod si quis internum quoque harum resinarum usum affectet, is per spiritum vini in formā extracti eas redigant, Retinebūt hoc modo odorē saporēve, ac in forma pilularū vel simpliciiū, vel aliorū medicamentorum, admixtu cōpositorum tutissimo poterūt internè adhiberi.

Aphorismus XIV.

Oleum succini, quod per re-
tor-

torā lento igne in arena summa
 rum accuratione destillatur, u-
 turpari intus potest. Qui destilla-
 tionē ejus reiterant, ut id clarifi-
 cent, quum hoc modo calidius
 solus justo & acutius fiat, neq; usui
 interno conveniat, in re inutili &
 supervacanea, nimis videtur cu-
 riosi. Quod majore ignis vehe-
 mentia propellitur oleū, ejus est
 in accidentib. externis usus, idem
 de aliis etiā affinium corporum
 omniumq; adeo gummarum ac
 resinarum oleis intelligendū est.

Aphorismus XV.

Tria sunt præcipuè olea, multū
 calefacientia, penetrantia, ac de-
 tergentia, quæ per artem Chymi-
 cam bono chirurgico confiunt:
 oleum de lateribus philosopho-
 rum dictum, petroleum rectifica-

O 4 tum

tum, oleum Saponis Veneti vel Hispanici. Sunt hæc ad resolvendum & tollendum contusiones corporis, partesq; laborantes à corruptela defendendum insignis efficacix, &, si dextrè usurpentur, effectuum præstantia, omnibus tantum non oleis antestant quam longissimè.

Aphorismus XVI.

Olea ex axungiiis & pinguedinibus animalium, ipsis axungiiis sunt calidiora & penetrabiliora, aliisq; insuper, quàm hæ, qualitatibus pollent. Ideo ipsarum potius substantiarum, quàm oleorum usus sit, omniq; cura provideatur, ut sine adustione hæ habeantur, beneq; colatæ & depuratæ, in vasis plumbeis, ne rancescant, adserventur.

Apho-

Oleum cranii humani est multum calidum, facultatis detergentis, empyreuma graviter redolens. Qui id in epilepsia exhibent, vana potius opinione, quam certa immotaq; ratione impelluntur. Cranium quidem ipsum qualitatis est siccae ac frigidae, habetq; in se vim conglutinandi ac percutiendi, ratione cuius subtiles istos ac acres spiritus, qui sua mordacitate cerebrum vellicando & compungendo paroxysmos epilepticos caussantur, condensat ac repellit: id vero de oleo nequaquam affirmari potest. Unde rectius sibi consulerent, ut pro quo in forma pulveris subtilissimi, non tamen calcinati, cranio uterentur, aut id cum

O s spiri.

tus vitrioli modica quantitate,
sic, ut acrimoniam nullam nanci-
sccretur, attenuarent. Par est de
aliis quoque ossibus iudicium.

Aphorismus XVIII.

Impossibile est olea à sanguine
& carnibus quorumcunq; etiam
animaliū sine adustione destilla-
re. Neq; virtutib. corporum suo-
rum olea hæc respondent. Pro-
pter deterrimum putidissimumq;
odorē usus eorundē internus sit
interdictus. Externè quidē, pro-
pter facultatē, quam habent, sali-
nam deterisivam ac penetrantē u-
surpari poterunt: at verò, quoniā
natura abundè remediorum, quę
iisdē, quib. olea hæc virib. instru-
cta sint, produxerit, iis uti consul-
tius erit, foetentibus istis oleis, qui
spiritus gravissimè perturbant, æ-
gros-

APHOR. CHYMIATR. 67

rosq; saepe non parum lædunt,
 enitus atque penitus exfulare
 assis. Possunt nihilominus san-
 guis caroq; , vel per extractio-
 nem, vel per reductionem in mu-
 niam. atq; inde in pulverem, no-
 tris usibus commodè adaptari.

Aphorismus XIX.

Spiritus aquosus & salinus,
 qui per destillationem ex sangui-
 ne prodit, substātiarum omnium,
 quæ per artem chemicam ex par-
 tibus animalium separantur, est
 utilissimus quum sal in se conti-
 neat volatile, multò, quàm reli-
 qua salia omnia, subtiliùs ac spi-
 ritualiùs, instarq; spiritus vini
 in balneo Mariæ elevetur, faci-
 le à calore nostro concitari pot-
 erit, ut venas ac arterias omnes,
 aliosq; corporis meatus, qui
 aliis

aliis medicamentis non ita pervi-
sunt, facultate sua detergente &
aperiente, velocissimo quasi im-
petu, pervadat. Unde multorum
acutorum & periculosissimorum
affectuum, vel solitario, vel alio-
rum medicamentorum confor-
tio, præsentaneum est remedi-
um, ultrâ quàm credant ii, qui
nullam inde experientiam sunt
consecuti. Quamquam autem
destillari nequit, quin empyreu-
ma quidpiam sapiat: interim ta-
men ita potest rectificari, ut vel
nihil vel minimùm odor iste of-
fendat, &, si quam fortè offensi-
unculam deliciarioribus adferat,
ea tamen cum utilitatibus, quæ
ab eo redundant plurimæ maxi-
mæq; nequaquam veniat com-
paranda. Hoc modo ut præpare-
tur

APHOR. CHYMIATR. 69

ur spiritus iste , cum singulari
quadam in chymicis experien-
tia , requiritur etiam ut quis na-
turas rerum diversas non vulga-
riter, sed exactissimè cognoscat.

Aphorismus XX.

Omnia salia volatilia aut fixa
vegetabilium aut animalium in-
structa sunt qualitate non minùs
calida & sicca, quàm detergente
& aperiente , unde in expulsi-
one humorum superfluatorum naturæ
non parum auxilii conferunt.
Quanquam autem negari ne-
quit, reservari in sale aliquid pro-
prietatum eius rei , à qua separa-
tum est , integras tamen illas,
quemadmodum de aqua oleisq;
supra etiam diximus , nequa-
quam obtinent. Salia instar gra-
nulorum conformata, gustuiq;
non

non inconvenientia rectè intra
corpus sumuntur. Verùm, qua
calci sunt similia, atque in aere
dissolvuntur, caustica, ac magnopere
corrodentia, ea usui tantummodo
chirurgico destinantur.

Aphorismus XXI.

Aquæ vitæ nomen à triplici
potissimum ratione deducitur:
Quarum prima est, quod in eam
corruptio nihil juris habeat, quæ
tamen alias aquas liquoresque
depopulatur. Etiam si autem in
auras exhalet, ac evanescat, non
tamen corrumpitur. Secundo om
nium omnino vegetabilium
quoddam est quasi balsamum,
tertiò denique vitam ipsam con
servat ac tuetur, non tantum
quòd cor exhilarare, caloremq;
nati-

APHOR. CHYMIATR. 71

mativum roborare valet, sed
quod & cujuslibet grani, ex quo
ad vitæ sustentationem panis cō-
ficitur, princeps est & primaria
substantia. Facile comburitur, i-
gneæque est naturæ, cujus si ma-
gnam etiam quantitatem sub cam-
pana incendas, nulla tamen ex
ea prodibit fuligo: unde & subti-
litas ejus puritasque conspicitur,
neque injuria sulphuris coelestis
nomen ipsi à chymicis fuisse in-
ditum. Qualitas ejus immutabi-
lis est. Nam, quanquam vinum
merito contrariarum substantia-
rum, ex quib. (quemadmodum
in anatomia mea antimonii o-
stendi) compositum est, calefacit
& refrigerat, idē tamē aquæ vitæ
attribui nequit: cujus, si pura sit
ac à phlegmate omnino secreta,
cali-

calida perpetuò & penetrans facultas deprehenditur. Quicunq; aqua vitæ pro vehiculo omnium omnino medicamentorum abutuntur, eamq; in omnibus morbis, sine causarum eorundem distinctione, in omni corpore, tempore & loco propinant, sibiq; stultè imaginantur, quod qualitatem calidam occultet, cumq; rebus, quibus jungitur, in diversas causas morificas, tam calidas, siccas, quàm frigidas & humidas conspiret: illi vehementissimè errant, suaq; culpa sæpicule committunt, ut aqua potius mortis, quam vitæ dici mereatur. Ex illa variis herbis aromaticisq; associata variarum etiam virtutum usumq; aquæ compositæ emergunt. Quarum ta-
men

APHOR. CHYMIATR. 73

men nimius abusus fraudi sæpe
 est vitæ multorum, præsertim eo-
 rum, qui debilissimæ sunt consti-
 tutionis, calidi sicciq̃ue tempera-
 menti, cerebri infirmi, qui exte-
 nuati, febribus, internis diutur-
 nisq̃ue obstructionibus, corru-
 ptioni & inflammationi partium
 nobilium obnoxii, epileptici i-
 tem, & tremulenti, & qui cordis
 palpitatione infestantur, &c. An-
 cillatur chemiæ in extractione
 substantiarum vegetabilium, in-
 q̃ue variorum medicamentorum
 præparatione. Res quasdam me-
 liores reddit, corrigitq̃ue, ut: Ex-
 tracta scammonii, colocynthi-
 dis, aliorumq̃ue purgantium a-
 crium. Nam quando evaporat,
 aufert secum unâ substantias vo-
 latiles malignas, acutaq̃ue eorum
 P & cor-

& corrosiva alia post se relin-
quit: è contrario autem aliorum,
ut Senæ, Aloes, Rosarum, Rha-
barbari & similium purgantium
benignorum facultatem deterit,
eam quidem ob causam, quod
sulphur eorundem volatile per-
dat, & bonum tantum sal reli-
quum faciat, in quibus junctis
vis purgatrix benigna sita erat.
Quamobrem cautum esse ratio-
neque duci oportet, eum, qui a-
qua vitæ uti velit: cultelli acuti
exemplo munitus, qui per abu-
sum plus officit, quàm proficit, si
dextrè usurpetur.

Aphorismus XXII.

Acetum destillatum, utut qua-
litatis sit frigida & sicca, prima
que sponte adstringat & repellat
quemadmodum de eo aliisq; li-
quori

APHOR. CHYMIATR. 75

quoribus acidis cōmunis fert me-
dicorum opinio: nihilominus ta-
men pro certo habēt experti chy-
miatri, quod à parte aquosiore se-
parati illius spiritus, inq; consistē-
tiam salinam cum corpore quo-
piam lapideo aut minerali, nihil
minùs frigido & sicco, coagulat i,
aperire possint, sudoresq; cōcita-
re fortiùs, quàm res aliqua ama-
ra, atque evidenter calidæ qua-
litalis. Notandum, quòd ab
acetati destillati simplicis solitarii-
ve usu interno penitus sit absti-
nendum.

Aphorismus XXXIII.

Tartarum crudum per viam
ebullitionis aut infusionis depu-
ratum, reductumq; in cremo-
rem, crystallos, aut subtilissimum,
albissimumq; pulverem, aci-
dum

dum tartari nobis vocatum, acrimoniam habet gustui non inamabilem. Deterfivum est, aperitivum, facultatisque laxantis. Feliciter usurpatur vel solitariè vel in linctibus, confectionibus & apozematis ad aperiendum, detergendum, atque ex parte confortandum. Quin etiam medicamenta purgantia leviora, ut rhabbarum, acuit, corrigit, saporemque iis conciliat gratiores, quumque incidat, non communit tantum, ut res acidæ, sed & insuper ut salinæ assolent: in quibus illud morbis, quibusque corporum constitutionibus, conveniat, nec ne, accuratè videndum est. Ejus calcinati usus intra corpus per se nullus, sed mixti cum spiritu vitrioli. Tum enim duo hæc

APHOR. CHYMIATR. 77

hæc corrosiva se invicem miti-
gant, & quasi exarmant, compo-
situmquē inde nascitur, quod sa-
lis tartari vitriolati nomine venit,
inservitq; medicinæ pro sudori-
ferò & diuretico, quemadmo-
dum ab aliis quoque chymicis
scriptum est. Spiritus, qui ex tar-
taro abit aquosus, licet empyreu-
matis nota ipsi inusta sit, nequa-
quam tamen hac de causa usus
ejus internus suspectus esse de-
bet: securissimum quippe est, &
efficacissimum medicamentum
diaphoreticum, subtile & pene-
trabile, multis morbis accommo-
datum, modo, quem nullibi non
inculcant chymici.

Aphorismus XIV.

Spiritus salis communis aci-
dus, purus, atque apprimè rectifi-
catus

P 3

catus

catus exquisitissimum est diureticum, ac præterea aperitivum, deterisivumq; universale, ut non viscerum tantum regionem obstructam aperire possit & detergere, sed & sanguinem grumolum venis, locisque à centro etiam remotissimis infarctum attenuare & dissolvere. Putredini mirabiliter resistit, naturamque collabascentem in diversissimis morbis recreat ac erigit. Neque tamen interea non requirit medicum prudentem & circumspectum, qui eum cautè & convenienter administrare noverit.

Aphorismus XXV.

Sal armoniacum salium omnium subtilissimum est, quodq; magis, quam ullum aliud penetrat ac corrodat, ut aquæ forti admixtum

APHOR. CHYMIATR. 79

mixtum aurum etiam, ut priore
 sectione dictum est, dissolvat.
 Quidam id dant intra corpus:
 neque ego reluctor, quin, si ali-
 quoties cum sale communi sub-
 limatum sit, in certis casibus in-
 trò possit sumi: nihilominus ta-
 men, tam aliis de causis, quàm
 quòd spiritibus admodum cor-
 rosivis, atque odore & qualitate
 spiritibus vitalibus inimica præ-
 ditum est, usum ejus internum
 reprobó, aliis medicamentis, na-
 turæ humanæ familiarioribus, e-
 jus in locum surrogatis.

Aphorismus XXVI.

Nitrum commune depura-
 tum, chymiceq; præparatum, ac
 in formam, quam sal prunellæ
 vocant, adductum, etsi qualitatis
 est, ut reliqua salia, detergen-

P 4

tis

tis atque exsiccantis, nihil tamen hoc impedit, quin evidentissimum sit refrigerium ac sitis levamentum, neque non ardores imensos in febribus ardentibus, Ungaricis & malignis extinguat, consopiatque dolores à magna inflammatione caloreque interno ortos, plus quam aliud aliquod medicamentum. Mirum est, quid medicis quibusdam scrupulosioribus in mentem venerit, ut, impulsu levium quarundam rationum, quas ex qualitate nitri siccante & detergente exsculpsere, usum salis prunellæ in dictis morbis formidarent, aliisq; superciliosè interdicerent, jacturam suæ auctoritatis potior rem æstimantes ægrorum salute.

Apho.

Magisterium perlarum crudarum, cum spiritu aceti in talem formam reductum, ut in aqua dissolvatur, melius est iis, quæ vel cum solventibus mineralibus, vel ex perlis calcinatis, quarum per calcinationem virtus excellentior omnis intercidit, elaborata sunt. Merito quidem id reponendum est in censum preciosorum bezoarticorum cordialium, quod non solum sit cordi confortando, verum etiam in conveniente dosi datum putrefactioni à venenis calidis resistat, & quod errabundos in corpore malignos vapores, qui in febribus putridis continuis, malignis & pestilentialibus spiritus vitales inficere ac labefactare minantur, coerceat,

P S eosq;

cosque per sudores ac insensibilem transpirationem manifestò consumat; At quod Phthisicis & Hecticis, respectu febris & ariditatis, auxilii quicquam conferat, irrorando scilicet cerebrum, humidum radicale restaurando, calorem præternaturalem extinguendo, idque instar rerum frigidarum, quales & perlas esse vanè quidā sibi imaginantur, quum tamen medicorum uno omnium ore frigida & sicca pronunciatur: id verò nullum est. Quin potius ægris his damno sunt, non ratione perlarum, quarum est qualitas temperata, sed ex accidente ratione nimirum spirituū acrium ipsius aceti, qui perlis adhæserunt, tantumque abest, ut humectent, aut restaurent, ut contrarios

rios effectus præstent, incidant, sudoresque causentur: per quos consumptus humor alimentarius deperit, quem fartum potiùste-ctumque servare oportebat: Et si maximè vis quædam humectans in perlis deprehenderetur, quisquis tamen eas in magisterium liquoremque penitus insipidum, omnisque alienæ acrimoniæ expertẽ reducere nesciret: is quantum dictos quidem morbos at- tinet, perlis super porphyrium, modo vulgari subtilissimè tritis, cumque aqua rosarum combi- bitis, multò uteretur laudabi- liùs, quàm vel magisterio cum spiritibus acribus præparato, vel pulvere earundem, cum sale tar- tari, posteaquam in spiritu ace- ti solutæ priùs fuerant, præcipi- tata-

tatarum. Qui quidem pulvis etsi gustui evidenter acrem se non exhibeat, summaq; cum industria lavetur, semper tamen partem quampiam spirituum aceti salisq; tartari furtim occultat, sibiq; reservat. Quicunq; negant, pulverem perlarum modo communi præparatum, esse cuiusdam efficaciz, in gravi hærent errore, cuius eos non experientia tantum ipsa, sed & ratio evidentissima convicerit. Nam ex eo, quòd perlæ, si super parvum ignem in copia comburantur, alterantur fumumq; reddunt ac aquam, evidens sit, esse in iis partem, quam calor fermentativus stomachi, qui cum salsedine quapiam & acrimonia coniunctus semper est, digerere possit. Commentum itaque

que alchymisticum hoc est, opi-
 nioq; erronea, cuius me quoq; af-
 fecclam olim professus sum. Nunc
 verò rationes has experientiâ cō-
 sequutus: aliū sum mentis, agni-
 tāque veritati, cui sanctè nemo
 non medicorum obstrictus esse
 debet, manus dudum dedi.

Aphorismus XXVIII.

Varias corallorum præparan-
 dorum rationes passim tradunt
 chymici, quarum omnium opti-
 ma est, quæ corallos crudos, per
 acetum destillatum in magiste-
 rium reducit. Hoc namque mo-
 do longè efficacius & manife-
 stiū principales suas facultates,
 quæ ipsis tribuuntur, exserunt
 coralli: qui cum calcinantur, in
 quæ liquoribus mineralibus cor-
 rosivis cum spiritu vini mixtis
 dissolvuntur.

disolvuntur, vires alias à natura sua longissimè diffitas nanciscuntur.

Aphorismus XXXI X.

Et si oleum, vel aqua, vel sal, vel tinctura de lapidibus preciosis extrahi nequit: nihil tamen obstat, quin ope quorundam solventium congenerum, possint inde nobilissima magisteria cordialia confici: quorum granum unum potioris est in multis morbis efficaciam, quam grana triginta & ultra, eorundem vulgariter præparatorum. Verum res hæc uti ab usu communi est remota, ita neque cuivis chymico obvia.

Aphorismus XXXX.

Talcum, quomodolibet etiam præparatum, effectus istos, quos

APHOR. CHYMIATR. 87

quos in facie perpolienda, de ipso quidam perhibent, nequaquam præstat: multò verò minùs ad maculas omnes tollendum, emendandumque faciem generale est præsidium. Nam quum diversis de causis tam generalibus quam particularib⁹, neq; temperamentis, neq; ætatibus, neq; circumstantiis iisdem facies vitietur, remedia quoq; non eadem atque uniusmodi perpetuò requirit.

Aphorismus XXXI.

Vitriolo duo principalia remedia accepta ferimus, quorum primum, quod ex eo de sua terra minerali defocato, & in formam salis granulati candidi sive incarnati reducto conficitur, præstantissimum est & securissimum expectorans, & vomitorium deterfi-

terfivum, multis morbis accom-
modatum, quemadmodum fu-
sius in Emetologia mea expli-
cui. Secundum spiritus ejus est,
per destillationem ex eo elicitus,
qui stomachum ac epas præci-
puè corroborat, putredini vene-
nisque resistit, extinguit sitim fe-
brilem, febriumque ipsarum ma-
teriam potiore absumit, multis
denique aliis utilitatibus abun-
dat, veluti id & apud omnes chy-
micos in confesso est, & ego in
anatomia mea vitrioli plenius
ostendi. Usurpari debent duo
hæc cum judicio non parum ac-
curato, ac ad regulas medica-
les composito. Non sunt nam-
que panaceæ, uti quidem sibi per-
suasere, quin propter qualitates
acres & incisorias non possunt

NON

APHOR. CHYMIATR. 89

non graviter offendere, si dentur
in corporibus, morbisq; quibus
non competunt.

Aphorismus XXXII.

Sulphur depuratum per subli-
mationem, ac attenuatum, balsa-
mi ad instar corruptioni resistit,
omnibusq; infirmitatibus à causa
frigida & humida profectis ac-
commodatum est: venenis ad-
versatur, & magis quàm alia ali-
qua res aërem infectum purgat.
Balsamum ex floribus ipsis cum
spiritu terebinthinæ præparatum
non tantum affectibus suprâ di-
ctis, sed & ulceribus, putridis, a-
quosis & antiquis, rupturis inte-
stinalibus, fracturis ossium, ani exi-
tui, uteri procidentie, atq; aliis
deniq; casibus multis adpropria-
tum est remedium. Spiritum aci-
dum

dum per campanam vitream destillatum non puto qualitatibus manifestis à spiritu vitrioli differre, nisi quod simpliciore gratio-
que, quam hic, qualitate præditus videatur. In hoc enim si non accurate rectificatus sit, acrimonia instar rei metallicæ insuavis se offert, profecta, ut arbitror, à fuligine quadam metallica, quæ in fine à vehementissimo igne compulsa, cum spiritibus profilit in recipiens. Cui tamen malo diligenti rectificatione facile occurrì poterit.

Aphorismus XXXIII.

Antimonium, tametsi id multi medici, qui proprietates eius iuxta cum ignarissimis sciunt, maledico ore cavillentur, dat nobis vomitorium, omnium, quæ à primis

APHOR. CHYMIATR 91
mis usq; temporibus ad hanc no-
stram ætatem in usu fuerunt, effi-
cacissimum & tutissimum, quod
nulla symptomata venenosa pro-
ducit, neq; ullo modo corpus læ-
dit, nisi fortean præparatum sit
cum rebus, quæ nocere possunt,
aut administratum ab eo, qui me-
dicinæ ignarus. Beneficio aceti o-
ptimum nobis sudoriferum de-
promit, quod 4. vel 5. granorum
pondere sudores fortiter prolicit,
& in multis morbis multum con-
ducit usus præterea antimonii est
in chirurgia. Quoniam autem
hac de re fusè disserui in Anato-
mia mea antimonii, ne æctum hîc
agere videar; hoc in loco opero-
sius hæc repetere supersedebo.

Aphorismus XXXIV.

Q 2

Argen-

Argentum vivum, etiam si eius
usu interno medici antiqui absti-
nuerint, qua de causa hodieq; à
multis, tamquam venenum pro-
scribitur, ac chymia id ita morti-
ficare nesciat, quin semper pristi-
næ suæ formæ possit restitui; ma-
ter tamen illa artium experientia
nos edocuit, quòd verum sit luis
venereæ antidoton, potentissimū
in cheirurgia medicamentum,
quodq; chymia id usui nostro e-
gregiè norit accommodare. Ut
vomitivum fiat, modus optimus
præparandi est, cum antimonio
id destillare, inque pulverem al-
bum & insipidum, quem Mercu-
rium vitæ vulgò vocant, redige-
re. Quod attinet præcipitata
Mercurii, eaq; sive rubra, sive
flava, turpetha mineralia appel-
lata,

lata, quum per aquas fortes, spiritus sulphuris & vitrioli, qui acrimoniam suam ipsis communicant, præparatio eorundem instituat; ideo multò vehementiùs, quàm Mercurius vitæ corpus commovent, salivationemq; insuper causantur. Usurus Mercurio præcipitato intra corpus, præfero illum, qui sine additione, solo ignis interventu, conficitur: Proximum illi locum tribuo, quem cum ferro & chalybe corrigit, & lapidis philosophici nomine insignit Leonhardus Fioravanti, saltem bene præparetur, atq; à spiritib; aquæ fortis corrosivis diligenter sequestretur. Mercurius sublimatus dulcis, tutissimum est medicamentum, & specificum purgans, pueris unice de-

stinatum. Nam in adultioribus parum operatur, nisi in magna dosi exhibitum, ac tum salivationem facile concitat. Præcipitatum album, quod catharticum mercuriale vocant, in lue Venerea, aliisque morbis, quorum à tartaro aliisque facibus in regione viscerum corruptis origo est, tutissimo exhibetur. Vomere tamen non rarer cogit, materiamque commovendo, corpus perturbat, unde cum judicio administrandum est. Mercurius diaphoreticus, tutissimum quidem est medicamentum; at pro Panacæa perperam venditur.

Aphorismus XXXV.

Magisterium plumbi, quod sacchari Saturni nomen improprie sustinet, medicamentum est insignium in refrigerando, repellendo,

APHOR. CHYMIATR. 95
do, desiccandi, virium. Usus eius
felicissimus in multis affectibus
externis, qui qualitates istas desi-
derant. Non tamen idcirco can-
crum, polypum, fistulam, lupum-
que curat, uti verò quidam falso
putant. Acrimonia certè, quæ ipsi
à spiritibus aceti adfixa est, efficit,
ut in magnis ardoribus excoriati,
& ab humore virulento, afflicti
membri, non sine causa suspe-
ctum sit. Aquæ, acetumve per
campanam plumbeam destilla-
ta, quæ aquam Aesculapii Za-
pata appellitat, magno cum
successu contra epilepsiam datur
pituitosæ constitutionis corpori-
bus, quippe quòd facile & sine
inflammatione interna, secus,
quàm vel euphorbium vel ali-
ud calidum medicamentum,

Q 4

hu-

humores cerebri & stomachi
phlegmaticos per exspuitionem
eliminet. Cautè tamen hîc se ge-
rere oportet unum quemq; , non
minùs quàm in reliquis medica-
mentis vacuantibus omnibus.

Aphorismus XXXVI.

Magisterium stanni non de-
sunt, qui internè sumtum suffoca-
tioni matricis mederi asserant.
Mihi quidem experienciâ certi de
eo nihil constat. Hoc affirmare
possum, quod bonum ophthal-
micum, tollendis oculi suffusio-
nibus externis idoneum, de se
præbeat, præditum iisdem prope-
modum cum plumbo viribus.

Aphorismus XXXVII.

Cuprum, quocunque etiam
modo præparatum, intro sumere
sit religio. Et tametsi sint empi-
rici,

APHOR. CHYMIATR. 97
rici quidam chymici, qui id hoc
modo usurpent, curationesq; re-
censeant, quas huius ope perfece-
rint; malorum tamen vel memi-
nisse, vel ea non ignorare debe-
bant, quæ ægris attulerunt pluri-
ma. Magisterium cupri cum ace-
to destillato confectum inter me-
dicamenta chirurgica locum nō
ultimum obtinet: ulcera putrida
absterget & mundificat: saniem
ex profundo fistularum attrahit,
excrecentias aut carnositates
consumit, corruptelam prohibet,
desiccatur, bonamq; carnem pro-
ducit. Verum tamen quoniam o-
perationes has suas cū acrimonia
quadam calida & mordace exse-
rit; iudicium requiritur, ut cui
casui, quibus adfectibus conve-
niens sit, dispiciatur. Alioquin
Qs par-

partibus, quibus sine ratione applicatur, inflammationem ac dolorem posset accersere.

Aphorismus XXXIX.

Chalybs metallum est, ab omni qualitate maligna alienū, multis proprietatibus atq; utilitatib⁹ refertum, cuius rei medici hāc tempestate omnes testimonium ferre possunt. Chalybe abstrictorio usuro, crocus eius per reverberationem confectus, præ aliis præparandi modis omnibus, sit cōmendatus. At contra obstructionem crudus præparetur, subtilieturq; tantummodò, aut cum vino, aceto, succis herbarum, aut salib⁹ appropriatis, prout cuivis medico visum fuerit, in formam magisterii adducatur. Oportet tamen, methodi, qualitatūq; manifestarum

APHOR. CHYMIATR. 99

Starum in eius administratione
ratio habeatur, utque detur in
morbis & corporibus non dis-
convenientibus.

Aphorismus XXXIX.

Ex argento præparatur magi-
sterium hydragogum, quemad-
modum in libello meo, Septem
planetarum terrestrium spagyri-
ca recensio, dicto, commemora-
vi, & in Ternario Bezoarticorum
repetii. Eius ope quanquam
multas curationes, cuius rei mihi
testis Deus est, felicissimè perfeci:
quia tamen & tempus longum
requiritur, ut corrosivi specifici
spiritus bene illi uniantur, idq; u-
sui interno reddatur idoneum; &
non semper æquè foeliciter hoc
obtingat, quin acrimoniam
inamabilem sæpe retineat; &
si

si non bene præparatio cesserit,
nocendi sit, quàm iuvandi pote-
state instructius; usum eius inter-
num omisi, aliisq; nunc hydrago-
gis, gustui gravioribus, tutiorib9,
nostræque naturæ familiaribus
utor; quod ut alii quoq; faciant,
candidè moneo. Quidam ex ar-
gento profitentur se educere pos-
se somniferum & anodynum:
planè contra rationem. Nam ne-
que substantia ab eo separari ulla
potest, ut priore sectione dixim9;
neque in mineralibus reperitur,
quod facultate somnifera atque
anodyna specifica præditum sit,
ut in opiologia mea ostendi. Alii
magisterium sive vitriolum lunæ
ostentant, quod omnibus epile-
psix speciebus medeatur; quo-
rum tamen verbis magnificis ef-
fectum

APHOR. CHYMIATR. 101
fectum fuisse minorem semper
deprehendi. Interim non eo infi-
tias, esse in eo proprietatem quā-
dam cephalicam specificam; at
verò ea, ut aliæ facultates medi-
camentorum, suis est terminis
comprehensa.

Apherismus XL.

Auri magisterium cum suo pro-
prio solvente præparatum, rectè
dicitur Aurum potabile. Et, quā-
quam aurum in eo semper aurū
manet nihilominus quando hoc
modo subtiliatur, & quasi reclus-
ditur, vires eius de potentia in a-
ctum prorumpūt, ignis ad instar,
qui è lapide elicitus, & de poten-
tia in actum deductus, interven-
tu cuiusdam olei vel sulphuris, si-
milis sibi naturæ, quamdiu cum
his unitus subsistit, ardet. Atque
uti

uti consumto isto subiecto, ille quoq; unà consumitur, ita separatum à suo magisterio aurum, atq; à spiritibus solventis sciunctum, est quasi mortuum. Ipsum quidem magisterium est præstantissimum cordiale Bezoarticum, & quemadmodum in Chrysologia mea fusissimè ostendo, inter omnia, quæ hoc nomine commendantur, Bezoartica, facile obtinet principatum.

Aphorismis XLI.

Auctarii vel superpondii loco addo, studiosum medicinæ boni iudicii, atq; impigrum, intra menses sex præterpropter, tantum in chymia posse addiscere, quantum ad usum medicum satis sit: saltem veris artis, quæ his aphorismis comprehenduntur, fundamentis

APHOR. CHYMIATR. ICS
mentis innixus, rectam viam in-
eat, caveatq; sibi ab his, qui, pro-
prij lucelli amore, artem faciunt
longam, inutilibusq; speculationi-
bus ac spinosis disputationibus
miserrimè intricant rem, quæ ma-
nualis tota est, ac in evidentibus
artis exemplis consistit.

Habe hic, candide lector, fun-
damenta Chymiatricæ, quibus e-
jus in medicina ulus utilitasq; o-
stenditur: & ad quæ, quia gene-
ralia sunt, omnes operationes
Spagyricæ particulariores exigi
possunt. Ego hîc finio, Deumq;
veneror, ut laboribus meis bene-
dicere, eosq; in sui honorem, pro-
ximi, meumq; ipsius emolu-
mentum cedere omnes
velit.

Sectionis II. aphorism. chymiatr.

F I N I S.

